

ROARS KILDE

ÅRSSKRIFT FOR ROSKILDENSER-SAMFUNDET

Nr. 36 - OKTOBER - 1954

ROARS KILDE

ÅRSSKRIFT FOR ROSKILDENSER-SAMFUNDET

Nr. 36 — OKTOBER — 1954

Til translokation mellem byger

De gamle elever, der sammen med lærere og forældre var mødt op for at overvære translokationen i år, fortrød det ikke, selvom et par kraftige sommerbyger tog noget af højtideligheden af det ærværdige ceremoniel. Der skulle en erfaren sejlsportsmands fortrolighed med vejr og vind til med fornøden konduite at gennemføre programmet, men i så henseende er rektor Fogh jo netop den rette mand, og det saltvandsfriske lune, som prægede hans tale til de unge dimittender,

passede på sin vis udmærket til vejret.

Rektor nåede netop at indlede med nogle praktiske bemærkninger, hvorimellem meddelelsen om, at eleverne i følge et ministerielt cirkulære, han lige havde modtaget, fra det nye skoleårs begyndelse ville få gratis bøger, var af videst interesse. Og man var i gang med „Kundskabs fader, visdoms væld!...“, da de første regndråber faldt fra en truende himmel, skønt rektor lige havde oplyst, at man i følge Meteorologisk Instituts sidste melding pr. fjernskriver kunne regne med „stabilit“ vejr. Hverken lindens brede krone eller paraplyer og regnfrakker, der i en fart kom frem, kunne beskytte mod bygen, der tog til i voldsomhed, og snart måtte størsteparten af forsamlingen — med de hvidklædte studiner i spidsen — søge ly i skolebygningerne.

Men da bygen var drevet over, og bænke og stole var tørret af, fortsatte rektor — efter nøje at have gransket himlen —, meddelte eksamensresultaterne og udleve-

rede de skriftlige beviser herpå til de 59 studenter og 35 realister, hvis navne findes andetsteds i bladet. Og derefter fængslede han alle sine tilhørere med en tale, som trods sin dybt alvorlige appel til de unge ofte vakte spontan munterhed og bifald. Netop fordi den var ulig alle de rustaler, man ellers får at høre, og fordi den giver et godt indtryk af den markante personlighed, der nu er vor gamle skoles leder, bad redaktøren af „Roars Kilde“ straks om tilladelse til at trykke den i vort blad. Og her er så rektor Foghs tale, selvom den næppe på tryk fuldtud giver det rette begreb om, hvordan den virkede i mundtlig fremførelse og på baggrund af lejlighedens særlige stemning:

REKTOR FOGHS TALE

TIL STUDENTERNE

ved translokationen i skolegården

den 24. juni 1954

Det, der foregår nu i dette øjeblik, er jo kun en markerende ceremoni, et led i een lang fest, der, hvad en fest forøvrigt ikke bør gøre, begyndte med kulminationen, det øjeblik, da I kom ud fra eksamenslokalet for sidste gang, og som langsomt vil ebbe ud i overmættelse og træthed.

Jeg ved godt, at festen i dag for jer betyder grumme lidt i denne lange række af festligheder, selvom det i dag er den eneste gang, I oplever den som virkelige deltagere. Jeg er såmænd vis på, at for mig, der har spillet med i denne ceremoni et større antal gange, end I egentlig kan opfatte, betyder den

langt mere, og det skønt mit følelsesliv af rent biologiske grunde er langt mere afstumpet end jeres.

Men lad mig da så have lov til at være egocentrisk og et øjeblik tale om mig selv. Det er ikke så meget afskeden med en række elever, som jeg er kommet til at holde af, der præger denne fest for mig. Jeg er jo nøgtern nok til at vide, at, om alt går vel, sidder der næste år et andet hold i jeres sted, og at det store privilegium, som mit embede giver mig, så længe jeg sidder i det, at kunne færdes blandt en ungdom som jer, vil være ganske ubeskåret. Det, som for mig præger denne fest, og det mere og mere år for år, er tanken på det, der nu sker med jer. Selvfølgelig ved jeg godt, at det, jeg mener, der sker med jer, hverken sker i dag eller i morgen, hverken i år eller næste år, for alt det, der er mest betydende, sker jo umærkeligt. Festen i dag markerer blot det, der vil ske, og dette er noget, efter min mening meget kedeligt, men det er ikke uundgåeligt. Derfor kan det nytte at advare, og det er det, jeg i dag vil benytte mit privilegium til.

*   *   *

Jeg har mange gange, når jeg har stået som i dag, tænkt på et gammelt, middelalderligt kalkmaleri, som I alle burde have set, for det findes indenfor en cykles radius herfra, i Skibby kirke, men da I rimeligvis alligevel ikke har set det, bliver jeg nødt til at beskrive det for jer. Det er et overmåde morsomt billede, selvom kunstneren ganske afgjort ikke har tænkt det som en morsomhed, tværtimod, men det er jo grumme længe siden, det er malet, og man skal have en udpræget historisk sans for at kunne se

Rektor Fogh uddeler eksamensbeviserne til studenterne

den uhyggelige virkelighed gennem den humor, tiden har forlenet det med.

Historiens musé er meget livligere og mere spøgefuldt, end en del af hendes præster har opdaget. For mig ligger en del af damens charme i spillet mellem den uhyggelige virkelighed og den humor, det sommetider har behaget Klio at overtrække den med.

Men dette var en digression, og jeg må til at beskrive billedet:

Tre unge prinser rider over hvælvingen på hver sin flot malede karruselhest. De unge prinsers hænder er nogle mægtige handskemagerskilte. Deres ene hånd fortæller os tilskuere noget, vi ikke rigtig forstår, og på den anden sidder der en papegøje, der gør det ud for en jagtfalk. Ingen af prinserne har øjensynlig set det, der får deres lille hund til at bremse op, så den er lige ved at gå på halen, tre indtørrede, mumificerede lig af tre konger, hvem kronerne er trillet af hovederne. De er næsten mere livagtigt malet end de unge prinser. Om deres brune indtørrede lemmer snor orme, alias slanger, sig, og ganske ligesom på vores moderne åndsprodukter står deres tanker dem som bobler ud af munden: „Som vi er, så skal I blive“, siger de på latin, et sprog, som deres moderne afløsere dog ikke bruger.

Et makabert billede, men tidens humor har mildnet det makabre, så jeg i dag, hvor det makabre ville være ganske ude af stilen, dog kan bruge billedet som et symbol på noget, ganske vist helt andet, end kunstneren har tænkt ved det.

* * *

Jeg vil ligne jer ved de tre unge prinser, og jeg vil ligne alle os gamle, som

har mistet de strålende muligheder, som engang også var vores, og som vi måske aldrig har søgt udnyttet, os gamle, hvem kronerne så at sige er trillet af hovederne, ved de tre indtørrede lig, og jeg vil sige til jer med al den alvor, jeg kan: „Hvad vi er, kan I meget let blive“.

Og så er der for så vidt mere mening i det, jeg lader det gamle billede symbolisere, end i det, den gamle middelaldermaler tænkte sig med det. For at advare mod døden er jo ret formålsløst, medens der dog er en svag mulighed for, at I kan undgå vor skæbne.

Siden Homer beklagede sig over, at ikke een af den ungdom, som fandtes nu om dage, var i stand til blot at løfte den sten, som Diomedes af en eller anden grund ved en berømt lejlighed kastede i hovedet på en trojaner, er jo ungdommen, generation for generation, gået tilbage, og det allerlængste skridt skal jo, som bekendt, I, som sidder her, nutidens ungdom, have taget. Af visse matematiske grunde har jeg mine stille tvivl om, at dette er helt rigtigt, men jeg tvivler ikke et øjeblik om, at det er en lov, som et langt liv har givet mig lejlighed til at verificere, at af enhver Leander bliver der en Jeronimus som af enhver Leonora en Magdelone, samt at alle Henriker ender som vel meriterede værter i „Vester Paradies“.

Fra denne lov gives der dog heldigvis undtagelser, men de er så få, at de ikke tæller med i statistiken, men få som de er, er de dog så betydende, at det er dem, der bringer verden frem.

Lad mig citere Shakespeare, det vil sige, det er naturligvis ikke Shakespeare,

for hvad han mente, er der ingen, der ved. Så stor en dramatiker var han nemlig, at det aldrig er ham, men de mennesker, han skabte, der taler. Og denne

gang er det en overmåde sur herre, den sureste, kan har skabt, Jacques i „Livet i Skoven“, der om menneskelivet siger følgende:

*Ja Verden er
en Skueplads, og alle, Mænd og Kvinder
kun Skuespillere. Hver gaar og kommer
naar hans Tid er, og hver har mange Roller
at spille i sin Livstid. Syv Tidsaldre
er Stykkets Akter. Først det spæde Barn,
der skriger, savlende i Ammens Arme, —
saa Pogen flæbende med Skoleposen,
med nyligt vasket Morgenansigt, treven
som Sneglen krybende ad Skolen til. —
Saa Elskeren, der stønner som en Ovn
og digter vemodsfulde Viser om
sin Herskerindes Øjenbryn. — Dernæst
en Krigsmand, fuld af skrækkelige Eder
med Skæg som Panteren, paa Æren prikken,
fluks færdig til at yppe Kiv. Han søger
i Gabet af Kanonen Ærens Boble. —
Saa Dommeren med trind og værdig Mave,
vel stoppet med Kapuner, — strænge Blik,
med Skægget klippet regelret og værdigt
og Munden fuld af vise Sætninger
og ny Eksempler. Dette var hans Rolle. —
Den sjette Alder skifter om og bliver
en tynd Herr Pantalon med Tøfler paa
med Briller paa sin Næse, Pung ved Siden
med Bukser sparte fra sin Ungdomstid,
der hænger om hans magre Ben som Sække.
Hans dybe Mandomsrøst er gaaet over
igen til Barndomsalderens Diskant,
og klunger tyndt og pibende. — Den sidste
af alle disse Scener, den, som ender
det sære, indholdsrige Spil, det er
den anden Barndomstid, den rene Glemsel,
der mangler Tænder, Øjne, Smag og alt.*

Det var som sagt en sur herre, der talte. Slet så sur er jeg ikke, og jeg kan ikke gå med til Herr Jacques's syn på de første livsaldre. Først det spæde barn, der skriger, savlende i ammens arme. Men manden er jo også ugift. Den livsaldre ser jeg som ungen i kravlegården. Det ene øjeblik strålende, som oplevede

det en lykke så intensiv som aldrig senere, så uden overgang et skrå af fortvivelse, der uden overgang igen, inden tårerne er tørre, springer over i den strålende glæde, begge følelestilstande lige ægte.

Så kommer pogen flæbende med skoleposen, med nyligt vasket morgenansigt,

treven som sneglen krybende ad skolen til. Jeg ved nok, der er dem iblandt jer, der aldrig forsøger at sætte nogen ny hastighedsrekord om morgenen, og at jeg sommetider gør statsbanerne uret, når jeg bedømmer Korsørtogets præcision efter jeres ankomst til skolen. Men jeg ved da, at I ikke er kommet kravlende tudbrølende af angst for skolen. I har vel ikke altid været lykkelige, men det ville da også have været forskrækkeligt. I har været levende, og dertil hører, at stemningerne skifter, selvom overgangene ikke har været slet så hurtige som hos ungen i kravlegården.

Så kommer elskeren, der stønner som en ovn. Det er en meget sur herre, der ser ondt til ham. Han er da højst en smule pudsig. Når vi gamle sommetider synes, at I kunne have været lidt mere diskrete med jeres fingerfletninger, så er vor uhyre rimelige forargelse dog vist blandet med en lille smule misundelse. De er sure, som ræven sagde om rønnebærrene.

Krigsmanden med skæg som panteren er i Jacques's udformning for tidspræget, til at jeg gider beskæftige mig med ham.

* * *

Men som jeg før sagde, ser jeg ikke så surt på ungdommen som hr. Jacques, men dette mit optimistiske standpunkt kan naturligvis skyldes en erhvervssygd. Fra nu af bliver jeg dog helt enig med ham. Den livsalder, som skolen har begyndt at forberede jer til, beskriver han som dommeren med trind og værdig mave, vel stoppet med kapuner, med strenge blik, med skægget klipet regelret og værdigt og munden fuld af vise sætninger og nye eksempler. Det

kan godt være, at dette skilderi tiltaler jer som en smuk fremtidsudsig. Gør det det, er jeg bange for, at I er fortabte, og jeg ved ikke, hvordan det skal lykkes for mig at få jer til at blive lige så forskrækkede, som de unge prinser i Skibby kirke bliver om et øjeblik, når de opdager de tre mumificerede lig, som slangerne snor sig rundt om.

Men hvad er der da i vejen med dommeren. Det er jo, som foretrak jeg pjank for visdom. Det gør jeg nu principielt ikke. Jeg foretrækker kun jeres pjank for hans visdom.

Jacques siger: „Verden er en skueplads, og alle, Mænd og Kvinder, kun Skuespillere“. Han har for så vidt ret, som livet for en meget stor mængde mennesker går med at anlægge en maske, Barnet i kravlegården, der strålede af lykke det ene øjeblik og græd fortvivlet det næste, er ikke begyndt på masken endnu, men det varer ikke så forfærdelig længe. I har allerede en maske på, men den er tynd og gennemsigtig. Vi, der holder af jer, kan se den glatte hud og de friske farver bag den. Dommeren derimod er kun maske.

Hvis I er, som vi var, da vi var unge, og hvorfor skulle I ikke være det, ser I på os gamle med en underlig blanding af respekt og foragt. Respekten skyldes masken, og den er da blandt andet også anlagt for det samme. Foragten, som de elskværdigste blandt jer ikke giver ord, end ikke for jer selv, skyldes også masken. Masken, der dækker over vort følelsesliv, hvis den da ikke allerede har tørret det hele ud.

Dommerens maske er den alvorlige mand, tynget af ansvar. Når jeg for et øjeblik siden sagde, at jeg foretrak jeres

pjank for hans alvor, skyldes det, at alvor og alvor er to ting. Det går med Alvoren som med kaffen under krigen. Det lidt, der var, var strengt rationeret, men surrogaterne var der så meget af, at enhver rimelig efterspørgsel med letthed kunne tilfredsstilles. Der var forøvrigt dem, der ikke kunne smage forskel. Alvorens surrogat kaldes af dem, der kan smage forskel, kedsommelighed.

Denne maske er en af de letteste at anlægge. Tre rynker i panden. Mere behøves ikke. Resten af kedsommeligheden kommer af sig selv.

* * *

Men der er mange andre roller i skuespillet. Der er også nogle for de mere talentfulde. Er I bange for den banale kedsommelighed, kan I anlægge æstetens maske f. eks. Den er efter mit skøn et nummer værre.

Hver stand har sin. Engelske lægers kolleger har noget, som man indenfor professionen kalder „bedside manners“, hvilket kan udlægges som den maske, der bør anlægges ved sygesengen.

Vi kender allesammen den maske af uinteresseret saglighed og uendelig elskværdighed blandet med noget yderst tillidsindgydende, der bør anlægges, når man vil sælge noget værdifuldt. Den er lidt sværere at anlægge, i hvert fald så svær, at det har været nødvendigt at oprette skoler, hvor man kan lære det.

Maskerne er utallige. I kender til bunds vore, jeres læreres forskellige professionelle masker, vore refleksagtige klichéer og instinktive manerer, der er en udtømmelig kilde for jeres morskab. Kan vi ikke være jer til anden nytte, kan I bruge os til advarsel, for bild jer

bare ikke ind, at det kun er os, der ren-der rundt med dumme masker.

Verden ser unægtelig ud som en skueplads, men det er nu løgn alligevel. Verden er virkeligheden, og i verden skal I leve et virkeligt liv. Det være langt fra mig at opfordre jer til at anlægge masker og spille roller.

* * *

Helt undgå at lægge en diskret make-up kan I vist ikke. Man skal ikke forlange urimeligheder af menneskene, som min gamle gymnastiklærer sagde. Men lad jeres eget ansigt være det væsentlige.

Jeg er så gammel, at jeg har truffet mange af mine gamle elever, efter at masken var lagt så tykt på, at de levende unge, som jeg havde kendt, var blevet kedsommelige automater, der spillede den en gang lærte rolle. Selvfølgelig har jeg også truffet dem, i hvem der var liv endnu. Vist så, automaterne gør også deres store nytte. Vi kunne slet ikke undvære dem. Vi har dog nok af dem, men altfor få rigtige mennesker.

I risikerer nu imidlertid ikke, at jeg møder op ved jeres 25-års jubilæum for kritisk at se efter, om I kun er blevet ingeniører, læger, jurister, bankmænd, eller hvad i nu stiler imod, eller om I tillige har bevaret noget af det, der endnu findes i jer af evighedsværldi.

Men det er jo unægtelig heller ikke for min, men for jeres egen skyld, jeg håber, at I vil bevare det værdifuldeste i jer intact.

Held og lykke på vejen!

Efter talen sang man „Hvor Isefjordens bølger...“, og så bragte en af de nybagte studenter, Palle

Bjørn Pagsberg, i fin akademisk form skolen dimittendernes tak, hvorefter rektor, der var blevet hæst, overdrog lektor Johannsen og lektor Skov uddelingen af de mange legater og bogpræmier, hvoraf flere var skænket af foreningen „Norden“. Lensgreve Ahlefeldts legat tilfaldt Anna Lilian Olsen, real b, mens Roskildenser-Samfundets flidspræmie blev givet til Anne Marie Thorsen III g, mn. a. Og til slut overrakte formanden for „Roskilde Katedralskoles venner“, pastor Kroon, Himmelve, „for at minde om foreningens eksistens“ fire ferielegater, der fordeltes ved lodtrækning til en nysproglig student, en matematiker, en realist og en elev fra 4. mellem. En udmærket idé, som R-S burde tage ved lære af. Skade, at det ikke i sin tid blev en tradition, at de to legater, foreningen har skænket skolen, ved translokationen blev overrakt af formanden eller et andet medlem af bestyrelsen.

Alt dette tog sin tid, og da en ny byge trak op, strøg rektor resolut slutningssangen: „Rask af sted nu...“ — en opfordring, der i dette tilfælde var overflødig.

Blandt de gamle elever, der overværede translokationen, var også årets 25-års studenter-jubilarer, der efter højtideligheden spiste frokost hos en af kammeraterne, pastor Asger Varming, Sct. Jørgensbjerg, og senere på dagen mere fuldtalligt samledes til middag hos en anden kammerat i København.

Efter at Roskildenser-Samfundet har måttet opgive at afholde rusgilde i Roskilde på translokationsdagen, har flere og flere jubilarhold arrangeret sådanne private mindefester, hvad selvfølgelig ikke bidrager til større fremmøde af disse ved stiftelsesfesten i september-oktober. Det er utvivlsomt lettere at samle jubilarholdene om sommeren, lige inden den normale ferietids begyndelse, end om efteråret, hvor konkurrencen med den store samlede jubilarfest gør sig stærkt gældende, og at det betyder et stort plus for stemningen, at man mødes netop ved den tid på året, da man selv for 25, 40 eller 50 år siden satte den hvide hue på sit lyse hovede, og får erindringer herom opfrisket ved at præsenteres for det nye kuld fra den gamle skole, er hævet over enhver tvivl.

Kunne vi blot få disse stemningsfulde sommerfester igen! Det ville sikkert betyde øget tilslutning både blandt dimittender og jubilarer. Og man bør ikke lade sig afskrække af det stadig stigende antal dimittender fra skolen. I år optoges der 90 elever i I g., og rektor spurgte med en vis skepsis, hvordan Roskildenser-Samfundet ville klare at beværte så stort et hold ved rusgildet om tre år — og et tilsvarende hold jubilarer om otteogtyve.

Men den tid, den sorg — eller den glæde. Vanskeligheder er som bekendt kun til for at overvindes.

H-m

Af Daniel Peter Smiths erindringer

Ved FANNY FANG

Med tilladelse af Historisk Samfund for Københavns amt og forfatteren bringes her et uddrag af en artikel, der findes i samfundets årbog for 1953.

Da sognepræst i Stege og provst over Møenbo Herred Daniel Peter Smith, f. 1782, d. 1871, i en alder af 66 år begyndte nedskrivningen af sine livserindringer, var han endnu en mand med rige åndseverner i behold. En begyndende gigt-svaghed havde dog allerede mærket ham og udviklede sig efterhånden således, at krykker og rullestol og afhængighed af andres hjælp til sidst blev hans lod og krævede den hidtil levende og virksomme mands tålmodighed den længste tid af hans sidste c. 20 leveår.

Provst Daniel P. Smith har med tiders mellemrum i de år taget pennen i hånd og øst af sine mange oplevelser. Han har givet et levende billede af sin samtid, af forhold og personer, han har kendt, så det ville være beklageligt, om ikke denne viden skulle være kommet andre til gode.

Mit Liv og Levned har Daniel Peter Smith kaldt erindringerne. Det tredje afsnit deraf kalder han „Min Skoletid“. De omhandler årene fra april 1793 til april 1800.

*

Jeg har i mit Studerekammer hængende et Billede af Roeskilde

herlige Domkirke, og derunder har jeg skrevet „Oldtidens herlige Minde, min Ungdoms milde Erin-dring“! og gjerne dvæler jeg ved Tanken paa de 7 Aar, jeg tilbragte som Discipel og de 9 Aar derefter, jeg var selv Lærer i samme gamle Skole, der nu er forsvundet fra Domkirkens Grund, og der kun er en Gruusflade, jævn og glat, hvor jeg gik ind og ud saa mange tusinde Gange, medens Pragtbygningen*) paa den anden Side af Kirkegaarden er mig fremmed og fornem. Men Domkirken staar der endnu med de høje Taarnspidser og de dristige Hvælvinger og alle de Underværker, der forbavsede og opfyldte min Sjæl som Dreng, og som greb mig med hellig Ærefrygt, da jeg første Gang stod i den med Præstekjole ved min Ordination, og da jeg 20 Aar efter den Dag prædikede som Provst i Sjællands Stift ved Landemodet 1834. Hvergang jeg kommer til Roeskilde og spadserer omkring i den saa meget forskønnede Egn, seer jeg dog Fjorden og Kysterne, det gamle Sct. Jørgens Bjerg og Boserup og Bognæs Skovene med samme Øjne, som for 56 Aar siden — og hurtigt forsvinde alle de prægtige Bygninger og Alleerne

*) Den gamle Latinskole lå på selve Domkirkegården i dens nordvestre hjørne, indenfor en ringmur. „Pragtbygningen“, den nye Katedralskole, blev indviet 1842.

for mig, og jeg seer den gamle Bye og de stenede Veje og den gamle Skole samt den sørgelige Bygning i Olsgade nær ved et stort, grundmuret Huus, som kaldtes Sukkerhuset*), hvor jeg sad som en 11 Aars Dreng og (græd) mine modige Taarer, da min Fader var kjørt hjem, og jeg var borte fra min Moder og mine Søstre. — Sagen var, at min Moder, skjønt hun nødigt slap mig af sin Haand, dog saae grant, at jeg vænnedes til Dovenskab og Selvraadighed ved de jammerlige Lærere og ved den ustadige Undervisning af min Fader, der desuden var altfor kole-risk til at være Lærer, og derfor fik min Fader overtalt til at sende mig til Roeskilde Skole, hvis Rector, Dr. og Prof. J. Henrik Tauber var academisk Ven af min Fader. Men havde den kjære Moder vidst, i hvilke Farer, hun udsendte sin stakkels hjælpeløse Dreng, saa havde hun villet grue derved. Min Fader mente at gjøre det grumme godt, da han valgte Roeskilde, hvis Rector stod i stort Rye som en human Mand, og fulgte derfor hans Raad at logere mig ind hos en anden stor Discipel, der kunde tage sig af mig. Denne heed Lars Gram, og jeg føler endnu den

*) Sukkerhuset, et tidligere sukker-raffinaderi, opført 1761—63, er den samme bygning, som i dag anvendes til brandstation. „Den sørgelige Bygning“ hørte som beboelseshus til raffinaderiet. Det ombyggedes efter år 1800 i den nuværende kendte skikkelse og rummer nu Roskilde museum.

Skræk, som betog mig, da jeg saae en lang og svær rødhaaret og fregnet Person, som med sledske Ord lovede min Fader, der godt kjendte hans Familie, at veilede hans lille Daniel. — Ak! Gud naade den lille Personage! Næppe var jeg faldet i Søvn første Aften, førend Contubernalen, der kom med 3 á 4 Kammerater, ruskede mig op (Klokken var 9), tvang mig til at klæde mig paa og gaae i Byen at købe — Brændeviin — thi med Kort, Brændeviin, Værtshuusgang og gemene Spektakler tilbragte den hele Mesterlectie deres Tid. De var omtrent 25 i Mesterlectien**), da jeg kom i Skolen, og saavidt mig er bekjendt, blev ikke flere end 3 af dem Embedsmænd — Resten gik forloren. Rector vidste enten intet af deres slette Levned, eller han maae have levet i den samvittighedsløseste Ligegyldighed. En lærd Egoist var han, som aldrig kom ud af sit Studerekammer uden de 3 Dage om Ugen, naar han læste paa Skolen. En stor Rationalist var han, og hans store Lærdom blev som hans store Bibliotek, der nu skimler i Roeskilde Domkirke som Stiftsbibliotek, en død Skat, saa hans Fortjeneste kun er ringe. Forresten maae man til hans Undskyldning sige, at de gamle Latinske Skoler ikke kunde bestaae uden ved en despotisk Rectors Ferle.

Det var dernæst en særegen Beskaffenhed ved de gamle latinske

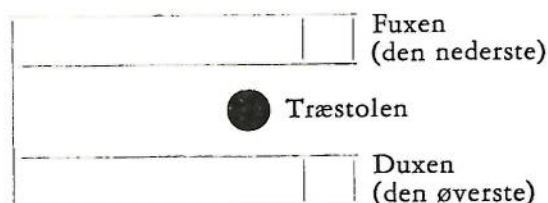
**) Mesterlectien —: Skolens øverste klasse.

Skoler, at Conrector*) var gjerne en lærd, pedantisk Magister Rosiflengius, som aldrig kunde avancere til Rector. Saadanne Fyre var en Mag. Gottschalck i Slagelse, og i Roeskilde Conrector Mag. Søren Sevel og 5te Lectiehører Magister Gjør. — At gjøre Nar af disse og de meest enorme Spektakler — var samtlige Disciples daglige Studier og daglige Fornøielse. For at give Eder en Forestilling om Skoletilstanden vil jeg forlade et Øjeblik min egen Historie.

Først skulle I forestille Eder et stort firkantet Rum med Vinduer til alle Sider, deelt i 3, en Forstue, hvori et Bræddeskillerum skjulte Skolens tarvelige Bogsamling, meest Autores i Svineskindsbind, og nogle nyere, som Tauber havde skaffet til eget Brug; thi Hørerne brugte ikke at læse, men derimod mere Tampen. — Det øvrige Rum var atter afdeelt paa tvers ved et Bræddeskillerum, inden hvilket det Allerehelligste (Mesterlectie) befandt sig med et stolt Katheder i Midten, hvor Rector eller Conrector tronede, og et stort Skab i Muren, som brugtes kun til Spektakler. — Den øvrige Deel af Rummet var deelt ved Rækværk i 4 Baase til de andre 4 Lectier, thi saa heed Classerne, og synderligt nok begyndte med anden, saa tredje, fjerde og femte Lectie — i hvis Midte Høreren (saa heed Læreren) sad paa en Træstol, hvis Been

*) Conrector: Rektors medlærer i Mesterlectien og hans stedfortræder i visse forretninger.

Drengene slog itu hver anden Dag; omtrent saaledes saa en Lectie ud:

I dette store Rum var 2 Kakkellovne i Midten og en Passage heelt igjennem til Mesterlectiens Fløj-døre. Disse aabnede sig hver Morgen, naar Rector og Hørere vare komne, og en Mesterlectianer snøvlede en Bøn frem, hvorpaa der brøltes et Psalmevers, og derpaa begyndte Høreren at høre, tyde og — tampe. — Der kunde vel være mellem 80 og 100 Arbejdsbier i denne Kube. — De summede høit nok, men de arbeidede ikke, og der kom meget lidt Honning og Vox af disse Celler. — Imidlertid gik det dog nogenledes ordentligt i Rectors 3 Dage, men desto galere i Conrector Sevels 3 Dage. — Dog maa bemærkes, at disse 6 Dage, hvori Skoletiden skulde være fra Kl. 8—11 og fra Kl. 2—5, reduceredes ordentligvis til 4½ Dag, efter som Onsdag og Løverdage Eftermiddag var frie samt Fredag Formiddag, da Disciplene skulde synge i Choret til Altergang, men sædvanlig svandt Læsetiden endnu ind til 3½ Dag, da man bad „Lov“, som det heed, 2 andre Eftermiddage. Naar man saa drager 1 Time fra om Dagen, da Disciplene efter gammel catholsk Viis holdt Bøn Morgen Kl. 8 og Eftermiddag

Kl. 3 i Domkirken — og saa drager endvidere 9 Uger Ferie om Aaret og 2 Uger Examen, saa bliver Facit af denne lærde Undervisning endnu elendigere end i vore Bønderskoler nu omstunder, og man kan begribe, at 7 Aar (som min Skolegang) var ikke 2 ordentlige Skoleaar, og Disciplenes Kundskab var saa ringe, fordi deres Dovenskab var saa stor og Lærefag og Methode saa slet, at nogle gik 12 Aar i Skole, d. e. legede først, røg Tobak (jeg fra mit 13' Aar), siden havde Skjæg paa Hagen, legede Kjærester, drak Brændeviin og spillede Polskpas, indtil — de enten afgik bagud til Boutiker, Søn og Haandværk eller dimitteredes og fik Karakteren reject (bortvist fra Eksamen), der kostede Rector en Mulkt af 20 Rbd.

Skolen laae paa Kirkegaarden, og da den voksede ved Ligkister i Aarhundreder, men Skolens Mure ikke, saa vare Vinduerne i Gavlen, hvor Mesterlectie var, lige ved Jorden. Conrectors Catheder var lige under Vinduerne. Nu boede der paa Kirkegaarden en gammel Fyr, heed Anders Ringer, der foruden at ringe 10 Gange daglig drev en lille Næring af et Par gamle Heste og en Snes Gjæs, som græssede om Sommeren paa Kirkegaarden og havde saaledes fælleds Legeplads med Drengene, der tog dem ærlig til Legebrødre. Ak, paa Roeskilde Kirkegaard er nu ikke et Græsstraa, altsammen er pænt Sand. Drengene lege ikke

mere, Heste og Gjæs ere forsvundne. Kuns Ringerens gamle Huus*) og et andet**) med takkede Gavle ligger der endnu som Levninger af de mange Officiantgrundmurede Huus, der hørte til Bispens stolte Residens. — Disse omtalte Heste brugte Drengene til at ride paa, og naar nu Mesterlectie-Hørerne befalede alle Drengene ud af Skolen, drev de Anders Ringers Heste derind paa den Tid, Conrector gravitetisk kom ind af sin egen Dør gjennem Biblioteket og forefandt — kun Hestene, medens Disciplene raabte ind ad Vinduerne: „Læs nu, Søren!“ — En anden Gang, da Læsningen var i fuld Gang, aabnede de hemmeligt Vinduet bag Conrectors Ryg, medens andre kastede den ene Gaas efter den anden ind, som fløi om Conrector, der var færdig at blive gal. — Derpaa aabnedes Fløidørene, og hele Gaaseflokken fløi ind over Smaalectierne, indtil de havde fundet Udgangen. Men tænke sig nu, hvad Roe der kunde være for os Smaadrenge til at læse, men tillige hvilken Fornøielse, vi havde i Conrectors 3 Spektakeldage.

Jeg vender tilbage til Sukkerhuset i Olsgade, bag hvilket jeg sad og græd, da Fader var kjørt, græd,

*) Anders Ringers hus lå syd for Domkirken nær eller ved Duebrødre Hospitals grund. Husets nordre side var kirkegårdens ringmur og tilhørte derfor ikke husets ejer.

**) Rimeligvis er dermed ment den ældste vestlige del af den nuværende Stiftsbiblioteksbygning.

naar Gram pryglede mig og havde ingen anden Ven end Gaardsdren- gen Hans, til hvem jeg mangen Nat krøb i Seng, naar Gram kom fuld hjem. Værten hed ellers Els- berg, en liderlig Patron, Avlsbru- ger og Vognmand, gift med en Sø- ster til Maleren Andreas Brünni- che, Provst B.s Fader. — Elsberg mishandlede Konen og drak med Disciplene. — Forresten gik jeg for Lud og koldt Vand, læste al- drig hjemme og fik derfor jevnlig Straf paa Skolen af Saxtorph*), indtil han en Dag slog vel haardt, og jeg, som ikke var vant til Prygl, gik efter Skoletiden rask ind paa hans Kammer, fortalte ham, hvorledes jeg var stædt hjemme i mit Logis, og lovede ham, at naar jeg maatte sidde hos ham og læse mine Lectier, skulde han nok blive fornøiet med mig. Det maa du, sagde han og klappe- de mig paa Kinden, og fra den Tid bleve vi de bedste Venner, saa dis- se Hug blev de sidste, jeg nogentid fik i Skolen, hvor ellers Hug hør- te til Dagens Orden. — Saxtorph havde store Phillogicum og ypper- lige Kundskaber i Physik. — Han viste mig alle sine Apparater, lod mig sidde paa sit Værelse, om han end gik bort, og lagde Billedbøger hen til mig at see paa, naar jeg var færdig med mine Lectier. Saa- ledes gik det første Aar ret godt, og andet Aar kom jeg i 3' Lectie, hvor jeg blev i 2 Aar hos den go- de Gjemsøe, for at springe over 4' Lectie, hvilket Spring ogsaa lyk-

*) Saxtorph: Lærer fra 1789—99.

kedes, uagtet jeg kun var saare tynd i Videnskaberne. — Mit Lo- gis hos Elsberg og Legen med Gaardsdren- gen tog en bedrøvelig Ende. — De slemme Disciple, der svirede med Gram, og som jeg maatte opvarte, tullede med Magt Brændeviin i min Hals og handle- de ilde med mig, saa jeg endelig klagede min Nød hos en gammel Regimentskirurg Leverentz, en af min Faders Venner, hvor jeg hav- de Ordre at indstille mig hver Søndag. Den gamle syntes, jeg saa ilde ud og fik i Sinde at un- dersøge mit Hoved og fandt da deels slemme Buler og deels, at at Mad. Elsberg havde for at hel- brede noget Udslæt i Hovedet ind- smurt det med Præcipitat (quik- sølv), som kunde have reent forgi- vet mig. Leverentz besluttede der- for, at jeg samme Aften skulde fløtte og lægges i Cur hos ham, og derefter underrettede han min Fa- der om min Tilstand. Fader kom straks, skjældte Prof. Tauber ud for den Recommandation, der at- ter havde til Følge, at mine forri- ge onde Herrer kunde have lemlæ- stet mig, dersom Fader ikke havde skaffet mig til Contubernal en stærk Islænder af Mesterlectien, der var frygtet for sin Styrke baade i Arme og Latin, hvormed han hjalp de andre i Stilene. Han heed Wigfussen, og Fader accor- derede ham en Penge-Douceur for at forsvare mig og at læse med mig.

Jeg blev da rigtignok sikker paa Liv og Lemmer, men saa byttede

jeg mit gyldne far-niente med et skrækkeligt Slaveri under Wigfusens pedantiske Hovmestervæsen. Dog lærte han mig lidt Latin, og April 1795 fik jeg min Frihed igen, da baade han og de andre onde Krabater blev demitterede. — Den egentlige Vært var med Respekt at sige Skarpretteren, heed Ingermann, en lille original halv tydsk og heel gammel Mand, ellers ganske reputeerlig, sang tydske Psalmer Morgen og Aften, holdt Hest og Vogn, hvormed han drog Landet om og krævede Mestermands Penge, og forresten havde lidt Avling, men hans vigtigste Næring var — Quaksalveri, han tørrede Urter, Hestepærer og adskillige Rødder, lavede „Drikke“ deraf, og naar Bønderbørnene fik denne ind, efter at den havde løbet ned af Øxen, 3 Torsdage, saa kom de dem ufejlbarlig af deres „Skæver“, saa heed alle mulige Børnesygdomme og Drikken var og den samme. —

En anden Islænder paa Skolen heed Gudmundsen, og naar jeg nævner Jer to Islændere maae jeg derfor bemærke, at Islændere have det Privilegium, der syntes meget fornuftigt, at der i Roeskilde og Slagelse rige Skoler altid maatte modtages to Islændere, som skulde have dobbelt Stipendium, og naar de bleve Studenter strax Kloster og Regents. Sædvanlig sendtes de bedst begavede og bedst funderede unge Mennesker herved, og eftersom Bøndersønnerne i Island studerede kun om

Vinteren, men fiske og jage om Sommeren, saa var de i Almindelighed 19 a 20 Aar, fuldvoxne Karle, naar de kom ned blandt os Poge i 5te Lectie. — I Almindelighed leed man ikke deres Karakter, men bar Respekt for deres Arme og latinske Stile. Den omtalte Gudmundsen gjorde en god Undtagelse. Han var et klogt, fromt Menneske, som fattede særdeles Godhed for mig og lokkede mig til at læse Ovidii Metamorphosis med sig, som gjorde mig megen Glæde.

Mesterlectianernes despotiske Herredømme over de andre Lectier havde ligesaavel Aarhundreders Arveret som Ludvig 16des Trone, men nu følte vi Aaget, og uden at nogen mærkede det, opstod der en frygtelig Conspiration, hvori egentlig Gudmundsen, Nyholm og jeg vare Hovedmændene, der ventede kun paa en gunstig Lejlighed til at bryde ud. — Mesterlectien havde det Privilegium at spadserere omkring i Skolen, hvor de vilde, inden Lærerne kom, med Hatten paa Hovedet og Piben i Munden, medens vi maatte sidde paa vores Steder og uden Modstand taale alle deres Drillerier og Voldsomhed, f. Ex. Dagen efter Hjemkomsten efter Ferien, naar vi havde faaet et Par Skilling af Forældrene, gik Herrerne omkring og solgte os Haandtagere, jo bedre vi betalte, jo lempeligere faldt Slagene. For Resten havde de Lov til at bruge os som Tjenere og Vee den Ulydige eller den,

som yovede at slaa igjen! — Men Revolutionen udbrød. — Vi Sammensvorne stod og varmede os ved Kakkelovnen. — En Mesterlectianer stødte os tilside, men fik straks et dygtigt Puf, og Hatten blev slaaet af Hovedet, Piben brudt itu. — Han veg for Overmagten, men fortalte de andre den uhørte Gjerning. — Alt som nu de andre kom, blev Hattene slaaet af Hovedet, og alt det Custos (saa kaldtes en Mesterlectianer, som førte Opsigt, inden Læsningen begyndte) arbejdede med Støvlehælene mod Træskillerummet, det sædvanlige Signal, at alle Smaalectierne skulde gaae til deres Plads, var forgjæves. Vi stode som en Muur udfordrende Despoterne. — Venlig kom Custos, lange Bjergager, og sagde til Gudmundsen: „Vil du ikke gaae paa din Plads?“ — „Hvad siger du, jeg skal lærre dig, Du lange Rækel“ — udbrød vor Chef, tog B. og kastede Embedsmanden, saa lang han var, op i Mesterlectien. — Derpaa satte han sig i Spidsen. Vi fulgte som een Mand og bag os samtlige Drengene af 3' og 2' Classe op i det Allerhelligste i Mesterlectie, hvor der nu udbrød et complet Slagsmaal, der endte med Mesterlectiens totale Nederlag. — Gudmundsen fik formelig Bersærkergang, tog en af Herrerne ved Benene for at bruge ham som Vaaben, saa Blodet iisnede i de andre. Og see just som Gudmundsen havde grebet Ildtangen og kylet den ud af Ruderne — kom Prof. Tau-

ber strygende sin Lok bag Øret og bister. — Alle Drengene fløi paa deres Steder, men G. blev staaende, dødbleg, men fattet, og svarede Tauber, at 5'te Lectie havde anført de Andre for at afskaffe det gamle Tyrannie, Mesterlectien havde tiltaget sig, og straffe Tyrannerne — og han troede, vi havde kun gjort, hvad Rector for længe siden selv burde have gjort. Tauber bed sig i Læberne og sagde kort: „Han kan gaae ned paa sin Plads.“ Vi troede, at G. skulde faae Straf, men Tauber krævede ikke engang Ruderne betalt, hvorimod han lod Dagen efter bekendtgjøre, at dersom nogen af Mesterlectie røg Tobak paa Skolen eller gjorde nogen mindre Discipel Overlast, skulde det strax meldes ham. — Denne Anordning kom nu til Overflod; thi Despotismen var brudt, og vi holdt strengt over vor Frihed. Men som det sædvanligvis gaar i unge Fristater, saa bleve vi heller ikke frie for Udskeielser. Vel havde vi svoret og holdt det, at revse enhver som vilde „ave“ sig paa en mindre Dreng, og vi taalte ingen Hatte eller Piber paa Skolen — disse Aristocraternes Tegn, men vi bleve ogsaa enige om, at ingen Discipel maatte bære Pidsk eller Haardunk i Nakken, ingen maatte have Halstørklæde paa eller gaa med lange Kjøleskjøder, disse ansaaes og som halv aristocratiske Emblemer, som gjerne anlagdes efter Confirmationen altsaa nær ved eller i Mesterlectiens Aar.

Naar vi vare komne tilbage efter Jule-Ferien anvendtes den første Læsedag til en højtidelig Act. Rector og Lærere samt Byens Magistrat sad ved et rundt Bord i Mesterlectien, og alle Disciple kaldtes navnlig frem til — Distributs, som vi kaldte Modtagelsen af det aarlige Stipendium, alle uden Forskjel fik i Mesterlectie 30 Rbd., i Smaalectierne 24 Rbd. aarlig, hvoraf Halvdelen udbetaltes, og Halvdelen oplagdes til Hjælp ved Academiet.

Det var nu baade godt og ondt med disse Stipendier. De overlæsedede rigtignok Skolen med daarlige Karle, der ikke kom længere end til — Skolen, men de vare ogsaa en stor Hjælp for fattige Folks flinke Børn. Min Fader betalte for mit Logis m. v. 80 Rbd. aarlig, deraf svarede Skolen 30 Rbd., saa Fader, der havde 9 Børn og ved at bygge kom i Gjæld, slap helt lempeligt mig i Skoletiden.

Tiden kom, at jeg skulde dimitteres. — Jeg var 17½ Aar — knap udvokset, og endnu mindre moden i mine Studier — men jeg skulde være Student — og det kostede mig Taarer, da jeg skulde forlade Roeskilde. — Dog maa jeg bekjende, at det ikke var Skilsmissen fra Kammeraterne alene, der kom mig til at græde, da jeg rullede med mit Testimonium i Lommen ud af Røde Port, men det var Legen paa Kirkegaarden, og paa Isefjorden med sine Sommerbølger ved Galgebakken, hvor

vi badede os, og sit herlige Vinterspejl, paa hvilket vi bevingede forenede, samt Klostermarken, Boserup Skoven og Hedegaardene, hvor vi spiste Faaremælk til vore Tvebakker — kort — det var min lykkelige Barndoms og Drengaalderens Ende jeg begræd. Jeg følte det dybt, da jeg efter 6 Aars Forløb rullede tilbage gennem Røde Port for atter at blive Roeskildenser — det glædede mig vel ret inderlig — men Glorien var forsvundet.

Aage Willumsen

1877—1954

Den nylig afdøde Ribe-rektor Aage Willumsen har en tredobbelt adkomst til at få sin nekrolog i „Roars Kilde“. For det første var han en gammel Roskilde-dreng, født 1877 i en gammel købmandsgård i Skomagergade, har gået i katedralskolen og taget studentereksamen derfra i 1895. For det andet virkede han i elve år, fra 1909—20, som adjunkt ved skolen og giftede sig i 1914 med en af sine tidligere elever, Sophy Skaarup, en yngre søster til fru lektor Schönau. Og endelig for det tredje var han medlem af Roskildenser-Samfundets bestyrelse fra dets stiftelse og indtil han i 1920 blev rektor i Ribe.

Adjunkt Willumsen tiltrådte sin stilling ved katedralskolen samme år, som jeg blev optaget i I. gymnasieklasse, og blev min første matematiklærer i Roskilde. Det var lige efter den meget omtalte „Pio-affære“, der havde delt skolen — lærere såvel som elever — i to stridende lejre, og Aage Willumsen var

netop den ansøger til stillingen, som rektor Hauch havde foretrukket for den omstridte vikar, magister Pio. Det førte naturligvis til, at han straks blev indrullet blandt „Hauch-indianerne“. Jacob Krarup, Morthorst, Rathsack og han betegnedes almindeligt som „de fire evangelister“. Og fra „Pionéerne“s side blev der gjort alt for at undergrave hans stilling. For det første blev hans faglige kvalifikationer draget i tvivl: han var hverken cand. mag. eller mag. scient. men derimod polyteknisk kandidat (!) og ingeniørløjtnant (!!!). For det andet kolporteredes der ondsindede rygter om, at han havde haft svært ved at begå sig på Herlufsholm, hvor han de fem foregående år havde været lærer.

Fremtiden viste tydeligt, at tvivlen var lige så ugrundet som rygterne. Ikke blot var adjunkt Willumsen en udmærket lærer, der både forstod at holde disciplin i klassen og interessere sine elever for de fag, han underviste i, men han gjorde trods sin ureglementerede uddannelse en fin karriere som skolemand, blev i ung alder rektor ved Ribe katedralskole og sad her i 27 år, indtil han i 1947 tog sin afsked, som en anset og elsket skoleleder.

Ganske vist var jeg kun en stakkels nysproglig, matematik var ikke min stærke side, men Willumsen fik alligevel lært mig en hel del i det årstid, vi fik lov til at beholde ham som lærer. Så blev han syg, og „Rasmus Pæsen“ overtog klassen. Willumsens undervisning var dejlig uhøjtidelig, han havde en nonchalant facon at tage os store drenge på, som både duperede og charmerede os. Jeg kan ikke nægte mig den fornøjelse at citere et af hans „vidnesbyrd“ i min karakterbog, der giver et godt indtryk

Aage Willumsen

heraf. Han skriver efter at have undervist mig det første kvartal kort og godt: „Fliden trykker ham ikke. A. W.“. Kommentarer var overflødige. Pilen sad i centrum.

At han var afholdt, fremgår bl. a. af, at vi allerede det første år henvendte os til ham og bad ham sætte skolekomedien i scene. Og han skilte sig ikke blot udmærket fra hvervet. Han skaffede os udmærket assistance, idet han fik sin broder, skuespilleren Valdemar Willumsen, til at komme ud og sminke os, og dennes yndige frue, sangerinden Ayoë Willumsen, til at medvirke ved den offentlige generalprøve for byens borgere, hvad der bidrog væsentligt til succes'en. (Jeg havde for øvrigt den ære at synge duetter med Ayoë, idet hun under komedien stod ude i kulissen og sang i stedet for Harald Henningsen, som var min „pige“ i stykket. Harald var for resten en af de yndigste piger, jeg nogensinde har været

forlovet med; men hans stemme var be-
gyndt at gå i overgang, så sangligt set
illuderede han ikke helt).

Nævnes bør det også, at Aage Willum-
sen fik tid til at dyrke kommunalpolitik.
Allerede i Roskilde-tiden valgte hans
bysbørn ham ind i byrådet, og Ribe by-
råd var han en længere årrække medlem
af. I de vanskelige krigsår klarede han
tilmed med megen dygtighed og udpræ-
gede repræsentative evner det vanskelige
hverv som byens borgmester. Jeg har
ladet mig fortælle, at man savnede borg-
mester Willumsen svært, da en mand
uden hans kundskaber og erfaringer
overtog stillingen.

Rektor Willumsen var til sin død med-
lem af Roskildenser-Samfundet, men vi
så ikke stort til ham i de år, han virkede
i Ribe. Da hans frue i 1951, efter at han
var gået af som rektor, var jubilar, led-

sagede han hende imidlertid til festen i
Roskilde, og vi var mange, der ved
den lejlighed var glade for at hilse på
ham. Af ydre var han ikke særlig ældet,
stadig en smuk og statelig mand, men vi
kunne alligevel mærke, årene ikke var
gledet sporløst hen over ham.

Hans otium blev ikke langvarigt. Det
gik ham som så mange andre „emerit-
tuse'r“. Når de daglige krav ikke længere
holder dem i ånde, går det hurtigt ned
ad bakke med kræfterne. Men én ting
har man lov at glæde sig over: Han fik
en let og fredelig død. Dagen forinden
havde han sammen med sin kone og bro-
deren Valdemar været på en biltur til
Roskilde, som hans hjerte stadig hang
ved. Næste morgen sagde han: „Jeg er
lidt træt. Jeg tror, jeg bliver i sengen“.
Og i dagens løb sov han stille hen.

Holger Rørdam.

Lærer - elev

Litteraturen vrimler med skil-
dringer af elevens opfattelse af læ-
reren og lærernes betydning — po-
sitiv eller negativ — for eleven.
Det er derimod meget sjældent at
se det omvendte behandlet: hvad
betyder eleven for læreren?

I almindelighed hører man en af
to opfattelser gjort gældende. 1)
Lærerens gerning er stor og opløf-
tende, han skaber den ungdom, der
er fremtiden, hans gerning er et
kald etc. etc. 2) Undervisning er et
levebrød, eleven er materialet; det
er seks timers mareridt og to ti-
mers surt slid med stile og opga-
ver. Glem det hurtigst, både elev

Estrid Lund

sender Roars Kilde følgende data:
Kom til skolen 1932. Fag: Dansk, en-
gelsk — lidt religion — lidt skrivning.
Indvendig inspektion fra 1932 til 1948.

og fag; tag den bil, det har skaffet
dig, og kør væk — langt væk.

Undervisning er et levebrød, og

eleven er materialet. En ung mor betroede mig, at hun frygtede den dag, hendes lille datter skulle udleveres til skolen. „For lærerne kan ikke elske hende som jeg!“ Nej, fri os dog vel! Det er et umuligt krav at stille, at lærerne skal kunne „elske“ eleverne. Men jeg tror bestemt, at uden at man kan lide børn og unge, uden at de morer, interesserer og fængsler en, ikke den enkelte kønne eller søde, men som helhed, som art, bliver man ikke en særlig glad eller effektiv lærer.

Eleven tænker: „Hvor må det være rædsomt og sløvende år efter år et helt liv igennem at gennemgå Rungstedts lyksaligheder, Krokodillen eller slaget på Reden. Men de glemmer, at det aldrig bliver det samme, fordi de er forskellige. I hver klasse skal det gribes an på en ny måde; og har de svært ved at forstå emnet, nå ja, så bliver det en sport — eller en æressag — at blive ved at prøve nye veje, indtil det lykkes. Man kan være dødtræt og inderlig modløs, men når man så når det øjeblik, hvor alle eleverne har det udtryk i øjnene, som vi alle kender, der siger, at nu sker det, nu arbejder de selv med, nu forstår de, ja, så er det altså møjens rigelige løn. En elev sagde engang til mig i begyndelsen af III G: „Nu er tiøren faldet hos os allesammen; nu forstår vi, hvad det drejer sig om“. Når det er sket, føler man den tilfredshed, der følger med, at en opgave er løst, ikke blot klaret.

Hvad tænker eleverne om læreren? Det ved vi alle, også læreren, der selv har været elev. Der er lærere, især unge lærere, der er tilbøjelige til at sige, som en sagde til mig: „Det skulle De ikke gøre, det synes de unge ikke om“. Er det mon ikke rigtigere, som en anden udtrykte det: „Man skal ikke tænke så meget på, hvad eleverne synes, men på, hvad man selv synes er det rette i den givne situation.“ Mon den lærer, der handler efter princippet: „Jeg vil ikke sætte min popularitet over styr ved at påtale dit eller dat“, nogensinde bliver rigtig fri i sit arbejde? — eller bliver noget synderligt værd som vejleder? Det skulle han dog gerne være i kraft af sin alder, sin uddannelse, sin erfaring og modenhed. Jeg vil ikke et øjeblik hævde, at læreren altid skal tro, han er ovenpå i enhver situation. Den gamle vittighed „man skal lære, så længe man har elever“ er virkelig en af de store sandheder. Gør man ikke det, går man i stå. Man står på mange måder i taknemmelighedsgæld til en elev eller en klasse. Der er elever og klasser, der inspirerer og stimulerer ved deres forslag og spørgsmål, der tvinger læreren til stadig gennemarbejdelse og til at anlægge nye synspunkter. Elever holder én i ånde i deres modvilje, trods og uregerlighed; der skal til stadighed forstås, forklares, bremses og overvindes. Alt det stiller krav til ens indlevelsesevne, omtanke, hittepåsomhed og humør. Man kan gå

længe og iagttage en elev og spekulere på, hvordan man skal gribe sagen an, hvis noget er gået i hårknode. Eleven kan være gået i stå, der kan være kludder i vedkommendes forhold til klassen, eller læreren kan mishage eleven. Vi skal jo gerne nå frem til den harmoni, der er nødvendig, for at eleven kan være modtagelig for de værdier, fagene har at give, bl. a. den viden om mennesker og deres vilkår, som hjælper eleven til at forstå sig selv. Helst skal vi nå den gensidige sympati og agtelse, — og man kan udmærket have agtelse for en 12-års dreng eller pige, — som jeg synes er det eneste virkelige holdbare og rimelige forhold mellem lærer og elev. Det meget omtalte kammeratskab kan være meget godt, men mon man ikke må gå på akkord på for mange områder for at realisere, hvad der ligger i ordet — fælles front under samme vilkår? Fælles front — mod hvad? Skolens reglement? Dens leder? Kolleger?

Man er selv så engageret i arbejdet med eleverne, de repræsenterer ens sejre og nederlag på samme måde som købmandens forretning, landmandens ejendom, lægens patienter. Derfor betyder de gamle elever stadig noget for én. Man føler nysgerrighed og en vis spænding. Hvad kom der ud af alt det, man så begyndelsen til? Man følger eleverne fra de er små — og hvor vil det blive et savn, når enhedsskolen engang bliver gennemført, og man tager de mest

modtagelige, umiddelbare og pudsig elever fra os — til de som unge, der er begyndt at tage form, går ud i verden. Sådan et lille stankelben af en dreng, med en stor forpjuasket paryk og en næse, der er for stor til ansigtet, hvordan kommer han til at se ud? Ja, en dag står der en herre med en meget høj pande, dejlig runde kinder og en pæn lille mave og siger: „God dag, god dag, kan De kende mig?“ og så er det altså stankelbenet! Ofte siger vi til hinanden: „Det er sjovt at se, hvor godt det er gået. De er nøjagtig de samme fornuftige, hyggelige, sympatiske mennesker, de var“. Men det hænder jo også, at vi må tænke: „Herregud! Det gik altså ikke! Det er faktisk ikke de rareste sider hos ham eller hende, der har fået overtaget“. Realisterne er som regel de mest spændende, de forandrer sig mest, fordi de forlader os så tidligt, og de er derfor vanskeligst at kende igen. Men det er forbløffende måder, en realist kan finde på at tjene penge på.

Mens jeg taler om de gamle elever, så er der jo også den dag, da en lille unge, der ligner sit fædrene eller mødrene ophav, så det er en fest, sidder og ser så højtidsfuldt og artigt på en, som ophavet såmænd aldrig har gjort, og man griber sig i at kalde den lille ved ophavets navn. Det er sjovt — og lidt rørende, — men så ved man, at man er ved at blive gammel.

I den gamle kantate, der hærgede landets latinskoler, sang vi:

„Den trofaste lærer går frejdigt til sin dont og vinder ved sit arbejde livets glæde“. Dengang vrængede jeg ad det, men formuleret på en mere tidssvarende måde tror jeg, det er rigtigt. Når man går på med krum hals og løftet hale, er arbejdet med at undervise børn og unge ikke blot et levebrød, men en hobby. **Estrid Lund.**

Oberstløjtnant S. J. Bang

15.-6.-1870 — 23.-1.-1954

Søren Johannes Bang blev født i Rønne, men tilbragte næsten hele sin barndom og første ungdom i Viborg, hvor hans fader, overlærer ved latinskolen, dr. phil. I. P. Bang, en af de sidste virkelige polyhistorer, elev af selve Madvig, påvirkede ham med sin fine klassiske dannelse.

Efter aftjent værnepligt valgte Bang strax officersvejen og blev allerede i 1891 premierløjtnant ved kystartilleriet og chef for Trekroner og Middelgrunden. 1910 forflyttedes han til feltartilleriet og fik tjeneste i København og bolig i det gamle kastel. Fra 1919 til 1923 var han bataillonschef i Ringsted. Pludselig afbrød han sin officerskarriere og gjorde derpå det store spring til sanglærer ved Roskilde Katedralskole. 1932 trak han sig tilbage og har tilbragt sit otium på sin kære Rytterstue i Kulhuse sammen med sin hustru, Fru Annine Bang, og sin datter Åse, som er organist og musiklærerinde, og nær ved Kirsten, som er viceinspektør ved Jægerspris centralskole. Vor inderlige medfølelse samler sig om dem. Hans

Oberstløjtnant Bang.

sidste år var præget af store lidelser efter en svær helvedesild, men han var åndsfrisk til det sidste. Døden indtraf ganske pludseligt, formentligt ved et hjerteslag.

Har man læst disse noter, vil man forestille sig en modsætningernes mand, thi det er vanskeligt at finde continuitet mellem officerskarriären og gerningen som sanglærer ved en højere skole. Bindeleddet finder sit håndgribelige udtryk i, at han i 50 år virkede som lærer i pædagogik på gymnastikskolen i Ryvangen — som lærer i den kunst at opdrage unge.

Dette er nøglen til forståelsen af denne ejendommelige, stærke personlighed, hans interesse for unge, hans brændende ønske om at påvirke dem med alt det, han selv opfattede som livets dybeste værdier, netop at drage dem opad, måske ikke så meget ved at fylde dem med

mere eller mindre tørre kundskaber, men at påvirke dem åndeligt med det, der løfter og samler, med Grundtvigs nationalt-kristelige livssyn.

Han var i sit væsen og ydre den fødte officer, slank, elegant, hurtig, sikker, med en smuk, klar stemme, som man uvilkårligt måtte adlyde, enten han kommanderede eller talte stille og indtrængende til de blødeste eller ridderligste strenge i sine tilhøreres hjerter, og dette sidste kunne han gøre uden nogensinde at blive sentimental — og ovenpå fulgte gerne et svip af det slanke spanskrør, der vel har forekommet ham et svagt surrogat for fleuretten, men som for os kom til at stå som hans elegances uundværlige attribut.

Den opmærksomme læser har i ovenstående fanget en tilsyneladende *contradictio in adjecto*: en premierløjtnant, udnævnt i 1891, som talte til de blødeste og ridderligste strenge hos sine tilhørere! Det er toner, hvis afspændende befrielse — ligesom Beethovens modulationsteknik hundrede år tidligere — kun kunne forstås af de umiddelbare — og først af teoretikerne en menneskealder senere. Og hans virkemiddel var netop musikken, ikke den indviklede teoretisk betonedede musikindstilling, men den umiddelbare sangglæde, tone og ord i uløselig forening, den monodiske musik med dens enkle motiver: Gud, Konge, Fædreland, Kærlighed, Natur. Og det blev forstået af de menige soldater på Tre kroner — mange besøgte deres gamle chef endnu i hans sidste dage — forstået dobbelt stærkt og varmt, fordi dengang kun få — eller måske ingen andre end han — havde fattet, at et menneskeligt og åndeligt velfærdsarbejde var

nødvendigt blandt de menige for at udvikle og højne mennesket i soldaten — for at beskytte mod forvitring „hver sten i muren, der hegner hendes gård“.

Han havde arbejdet med musik fra sin tidligste ungdom, og studenterdagens ivrige deltagelse i studentersangforeningen havde givet ham praxis og teori. Man kan måske med rette efterlyse en konservatorieuddannelse hos en sanglærer ved et gymnasium, men dengang havde kun de færreste det. Hans monodistiske musikindstilling var det afgørende og forenkede alt i hans undervisning — ikke sådan at han ikke havde sans for polyfoni, hans dybe musikalitet kom på det smukkeste frem, når han sad og harmoniserede ved flyglet — men alt blev enkelt og klart, så intet kunne fordunkle det i hans øjne vigtigste, den dragen opad, som gjorde sangens nationale og kristelige værdier til det bærende i højskolen, den højskole, han fortsatte fra sin soldatergerning til sin lærergerning med en klarhed og konsekvens, som uforstående kaldte ensidighed, stædighed, monomani, krigsgalskab, chauvinisme i en tid, hvor grænsekampen ikke var avisstof, og hvor teknikens udvikling og folkeforbundets korthus havde lullet de fleste i en fredelig, krigsfjern tornerosesøvn.

Det koster altid at være forud for sin tid. I sin brændende nationale iver har den af alle anerkendte fremragende officer måske ofret flere kræfter på disse åndelige våben, end det blev påskønnet af hans overordnede, og det er ingen hemmelighed, at han trak sig tilbage som officer som en skuffet mand, fordi en forfremmelse udeblev. Det har sikkert heller ikke været let at fortsætte

linien i latinskolens ikke altid forstående brummerkor, og det kun sparsomme islæt af musikteori i hans undervisning har vel også skaffet ham modstandere — men her må det atter godskrives ham, at denne fejl sikkert dengang fandtes ved de fleste skolars sangundervisning, noget, nutiden let kan glemme under indtryk af radioens musiktimer for skolerne og disses egne demonstrationsdiscoteker.

Men han fortsatte sin linie som den, der sælger alt for den ene kostelige perle, ren af hjertet og uden frygt og dadel som han var, det følte både beundrere og modstandere. Der var høj og frisk luft, hvor han var. Der var i ham en concentration af tanke og dåd hos de store henfarne i Danmarks historie. I højskoletimerne i solennitetssalen havde han en forunderlig evne til at anskueliggøre disse i almindelig historieundervisning noget støvede og fladtrykte personligheder. De levede, de handle-

de, de døde for Danmarks sag, og hans hænder rejste bautasten for dem i hans have ved Rytterstuen, så vi mindedes dem stærkere end ellers.

Nu er han ikke mere. Bautastenen står i hans have — måske er deres symbolske betydning afbleget nu, da vi ikke længere har hans manende forklaring, men tiden har givet ham ret, der udføres et stadig stigende velfærdsarbejde blandt de menige soldater — og der er skabt mange mindelunde for fædrelandets tapre sønner siden! Lad denne nekrolog, denne tale om den døde, munde ud i en inderlig tak for alt det levende, alt det udødelige i hans virke, og lad os værne om de bautasten, han har rejst i vore hjerter, om alt det største for alle danske, så længe Danmark i Grundtvigs „Historiens Strøm“ holder sit lyse selvstændighedsbånd ubrudt, og så længe tekningen ikke har blændet øjet som det skabtes, himmelvendt.

Oluf Poulsen.

Fester for de unge

— og vi er alle unge

*Når solfaldsskæret gløder klart i nord på himmelens bue,
og aftenvinden stryger som et kærtegn fra sydvest,
når ung og gammel stemples omkring bålets lyse lue,
ja, da er det skærsommer, og skærsommer det er fest.*

Ved en af Roskildenser-Samfundets fester sagde en taler for nogle år siden, at man skulle hæge om de traditioner, der er gode, men likvidere alle andre.

Omtrent ved samme tid ophørte en af R. S.s traditioner — officielt

af økonomiske grunde — men alligevel — —. En vis forbindelse kan der vel spores mellem ord og handling.

Og så er kendsgerningen dog den, at samfundets medlemmer blev berøvet årets bedste oplevelse

indenfor samfundet, den dag, det besluttedes at ophøre med at afholde rusfesterne ved Sct. Hanstid.

Som årene er gået, er efterårsfesten på Prinsen blevet stivere og mere og mere uniformeret som en naturlig følge af, at dimittendernes og dermed også jubilarernes antal år for år er vokset og stadig stiger. Det er efterhånden blevet således, at omtrent halvdelen af salen optages af årets russer og realister og den anden halvdel af jubilarerne, medens de medlemmer, der hverken er fra i år eller fra et passende rundt antal år siden, langsomt, men sikkert fortrænges af æresgæsterne, og de er ikke helt fri for at føle sig lidt tilovers i selskabet.

Dette har aldrig — det tvivler ingen om — været bestyrelsens mening. Men netop derfor havde de mere tvangfri sommerfester deres berettigelse og ganske særlige værdi for det store flertal af medlemmerne. De aflastede efterårsfesten på en lykkelig måde derved, at de gjorde disse til en slags mindernes parade, mens Sct. Hansfesten blev kriteriet for det nye, der er i sin vorden: De unge dimittenders indtræden i samfundet på årets skønneste tid, hvor vi alle, opstemt af den spirende sommer og de lyse nætter, netop er i den rigtige feststemning.

I, der har oplevet disse fester, kan ikke andet end give mig ret i, at den lyse, glade stemning, der altid herskede disse aftener, aldrig har kunnet eller vil kunne skabes

en efterårsaften i Prinsens sal, hvor halvdelen af selskabet er i stort toilette med knækflipper, og hvad dertil hører.

For de unge, der første gang gæster R. S., kan disse efterårsfester måske endda virke ligefrem afskrækkende. Selv om de nok får deres part af dagens hyldest, er det dog uomtvisteligt jubilarerne, der i kraft af deres mængde, alder og dermed følgende værdighed stjæler billedet. De unge skal ved deres indtræden i samfundet have lejlighed til helt at mærke, at det er dem, der fremover skal danne kernen i R. S., og at vi har brug for dem og deres ungdom. I stedet præsenteres de for en forsamling af — i deres øjne — ældgamle personer, der svælger i minder og hentydninger til lærere og tildragelser, der for de unge nærmest er en slags „oldævl“. Vi der, på trods af dåbsattesten, ikke føler os slet så bedagede, som vi syner i ungdommens øjne, vil dog også gerne have lejlighed til at vise, at vi kan more os med de unge, når lejlighed dertil blot gives.

Iøvrigt kunne det i denne forbindelse være interessant at høre ungdommens egen stemme og de unges syn på den dimittendfest, skolen har indført som erstatning for Roskildenser-Samfundets.

Et for et glider de glade sommerbilleder forbi: „Trægården“! Midt i den vildeste tyskertid med plakat på døren: Zutritt verboten, geschlossenes Gesellschaft! Dans på estraden, kaffe i haven o. s. v.

Men frem for nogen mindes vi alle Sct. Hansaften 1945 på „Fjordvilla“ med bål i haven og senere asfaltbal i den illuminerede skolegård til langt, langt ud på den lyse morgen.

Selv efter, at også sommerfesterne rykkede ind på Prinsen, rummer de kun lyse minder. Mange vil erindre skønne nattevandringer med gamle kammerater efter disse fester gennem byens kendte gader, i byparken, langs fjorden, til solens første stråler kiggede op over horisonten et sted nord for Himmellev kirke. Men lad det være nok med disse glimt af stemningsbilleder og erindringer, nok er det, at R. S.s sommerfester har været en håndgribelig kendsgerning — og det kan og bør de blive igen.

Efterårsfesten må deles, inden den helt stivner i navneopråb og traditionelle taler, der for de flestes vedkommende kun har — og kun kan have — adresse til en lille snæver gruppe af de tilstedeværende. Der må søges udveje for at skille rusfesten ud igen og lægge den på det eneste naturlige tidspunkt for en rusfest: når solen står højt på himlen, og natten er kortest og lysest.

Lad så være, man må slække på traktementet. Der behøver ikke at være både suppe, fisk, steg og kage på bordet, mindre kan gøre det, blot medlemmerne kan få lejlighed til under tvangfri former at samles om og med årets dimittender, endnu mens studenterhuerne er nystivede fra Thrane. Lad os al-

le få lejlighed til at nyde godt af den livsglæde og det smittende humør, de unge netop i de dage har i så rigeligt mål, og som vi andre hele året rundt trænger så inderligt til at mærke et strejf af. — Lad os atter kunne se hen til, at:

skærsommer det er fest! —

ogsaa i R. S.

Poul Gehl Madsen.

Professorinden blev cand. jur.

Hvert år tager en stor del af vore medlemmer embedseksamen, og det ville føre for vidt, hvis vi skulle hylde hver enkelt af dem i Roars Kilde. I år vil vi dog gøre en undtagelse og nævne et medlem, som i foråret tog juridisk embedseksamen med en fin første-karakter. For det er vel en usædvanlig begivenhed, at en professorinde, mor til tre børn, i en alder af 44 år fuldfører et studium med så smukt et resultat.

Den forholdsvis nybagte cand. jur. er student fra 1927 og hedder *Gudrun Engberg*. Hun er gift med professor, dr. jur. Ernst Andersen, og under studiet sad hun mellem studenterne i auditoriet og fulgte sin mands forelæsninger og eksaminatorier. Nu skal vi høre fru, plejede han at sige, når

Gudrun Engberg.

turen kom til Gudrun Engberg. Og så lod de to iøvrigt, som om de ikke kendte det mindste til hinanden. Og selvom de andre studenter vidste, at den flittige dame var gift med professoren, lod de også som ingenting. De var storartede kammerater, siger Gudrun Engberg. De behandlede mig fuldstændig som en ligemand.

— Fik De ikke ekstra manuduktion hos Deres mand?

— Ih nej. Han hævdede, at man ikke kunne gøre så meget for en enkelt student. Men selvfølgelig støttede han mig, især da jeg blev syg, og det så ud til, at jeg måtte opgive. Jeg græd så frygteligt ved tanken, det var ligesom blevet et

kompleks hos mig, at det studium skulle gennemføres, og så var han straks enig med mig i, at jeg måtte gøre alt for at fortsætte. Jeg studerede jo jura, før jeg blev gift, men nåede ikke at få første del. Så blev jeg gift og fik et barn, og hver gang jeg begyndte igen, kom der et barn i vejen. Men da den ældste var 15 og det yngste af mine tre børn 2 år, tog jeg fat for alvor og gennemførte studiet på normal tid. Det, at jeg var blevet ældre, var vist kun en fordel. Det var lettere at overse studiet, at tilrettelægge det og skelne mellem væsentligt og uvæsentligt. Og min hukommelse har altid været god — den betyder iøvrigt ikke så meget, som mange tror. Har man fattet reglerne, er det ikke svært at huske dem.

— Vandt De professorens beundring ved at gennemføre studiet?

— Professorer er jo saa vant til, at studenter gennemfører, at det ikke imponerer dem. Min mand var selvfølgelig glad på mine vegne, men han ville vel holde lige meget af mig, hvadenten jeg var cand. jur. eller ej.

— Hvad vil De bruge Deres eksamen til?

— Nu er jeg sagførerfuldmægtig, og jeg vil naturligvis gerne have bestalling og senere egen praksis. Og så se at blive landsretssagfører.

Lise Nørgaard

Fra den indlagte pantomime: Siddende ved bordet adjunkt Whitta Jørgensen som skrædderen, Oluf Poulsen som Jeronimus og lektor Johannsen som lakajen. Bagved Frode Friberg-Nielsen som Arv og Kirsten Pihl som Pernille.

Københavnsfest i selskab med Holberg

Selvom *Ludvig Holberg* hverken har gået på Roskilde Katedralskole eller boet i Roskilde, fik han i anledning af årets almindelige Holberg-stemning lov at lægge tekst til københavns-underholdningen lørdag den 13. marts. Da det nu engang er skik, at forfatteren er til stede som en slags gidsel ved disse fester, havde man for denne ene aften ladet *Niels Borch* påtage sig en Holberg-skikkelse for at sige den helt holbergske monolog, *Holger Rørdam* havde forfattet til aftenen. Både ligheden med baronen og fortolkningen var storartet, en fest-

lig optakt helt i pagt med forestillingen.

Aktørerne havde valgt at spille „Den honette Ambition“, en Comoedie udi tre Acter, og instruktøren, *Holger Nielsen*, havde præsteret det kunststykke at få sine skuespillere til at danse helt efter den holbergske pibe. De vanskelige repliker blev ikke blot sagt rigtigt, de blev gjort levende og naturlige, og de barokke scener blev udført så morsomt, at man gang på gang glemte, at det var amatørskuespillere, som beherskede scenen. Skal nogen fremhæves særligt må det blive *Oluf Poulsen*, der var uforlig-

nelig som den rangsyge Jeronimus, *Grethe Sieck-Christensen*, der gjorde et rigtigt menneske ud af hans forkuede kone, *Kirsten Pihl*, som var en glimrende Pernille, og *Frode Friberg-Nielsen*, der var et helt nummer for sig som gårds-karlen Arv. Han gøglede og spillede komedie fra hjertet på samme tid og lånte den maskering, sminkøren *Hans Lotzfeldt* havde givet ham, et sådant udtryk, at det alene var nok til at vælte salen.

Anne Marie Johannsen var en henrivende Leonore, *Jørgen Lanken* hendes statelige udkaarne, *Thorikild Budtz-Olsen* en udmærket Leonard, *Jørgen Birkegaard Jensen* et omvandrende jordskælv af en pudsenmager, og som to scènevante porteurs så man *Helge Andersen* og *Hans Rønø*.

Holger Nielsen var selv Henrich, Leonard's tjener, som påtager sig at kurere Jeronimus for hans rangsyge, og han spillede rollen glimrende. Aftenen var i det hele taget en serie beviser for, hvor dygtig han er. Mest imponerende var hans instruktion af en lille scene, hvor Jeronimus bespiser en skræder og en lakaj, der skal hjælpe ham op ad rangstigen. Den blev udført som pantomime til en lille sirlig melodi, en comoedie udi comoedien, hvori Arv, Pernille og Jeronimus i takt til musikken gebærdede sig om de to gæster, grinagtigt spillet af adjunkt *Whitta Jørgensen* og lektor *Johannsen*.

Efter forestillingen måtte alle de medvirkende — også suffløren *Karen Andersen-Rosendal*, i kostumer frem foran den nydelige scenedekoration, der skyldtes aftenens Holberg — altså *Niels Borch*. Formanden, direktør *Sprechler*

Instruktøren, *Holger Nielsen*, som *Henrich*.

gav damerne blomster og lod sig i den grad rive med af den almindelige publikumbegejstring, at han udbragte et leve Holberg, som — selvom det blev kraftigt besvaret — dog ikke bragte baronen tilbage til livet. Det lader sig jo ikke sådan ordne på stedet, når man har været død i 200 år.

Festen, der i år var henlagt til „Foreningen af 1860“s lokaler på Nørrevold, sluttede med dans til *Henrik Blichmanns* orkester.

Tilskueren.

Holger Rørdams prolog før Holberg-forestillingen ved københavnsfesten.

To ældre herrer mødes foran kabarettæppet. Den ene sidder i sin stol på en sokkel, den anden kommer nede fra salen.

1. herre: Godaften, hr. baron!

2. herre:

Ej, ej, hvad må jeg høre?

Har Ludvig Holberg talt kun for jert døve øre?
Har jeg ej stedse lært, man manden selv skal agte
mer end hans rang og stand? Jeg smil og latter vakte,
idet fra scenen op jeg holdt mit hule spejl,
at alle kunne se deri sin næstes fejl.

1. herre: Sin næstes, hr. baron?

2. herre: Jeg mente, det var vejen.

Man ser sin næstes fejl langt lettere end egen.
Se, når jeg skildret har den jævne kandestøber,
der udi politik sig svarligen forløber,
så revser jeg enhver, som mener sig i stand
til uden statsmandskløgt at styre folk og land.
Og den, der som von Thyboe praler uden måde,
ham giver jeg til pris for latter uden nåde.
Jeg kunne regne op en hoben karakterer,
hvorover jeg mig i komedier moquerer.
Nu møder man vel ej en nar som Jean de France.....

1. herre: Åh jo, man har i dag omtrent den samme chance.

Nu taler han måske et andet verdenssprog
men bliver derfor ej på verden mere klog.

2. herre: Men Jeppe.....?

1. herre: Han er kendt og frygtet af bilister.

2. herre: Og kandestøberen?

1. herre: Ak, han er statsminister.

Kort sagt: I møder nu nøjagtigt de personer,
Jeronimus'er, Arv'er, Pernille'r, Magdelone'r
etcetera, som I har mødt i jeres tid.

2. herre: Har jeg da ganske spildt på jer min kunst og flid?
Alt, hvad jeg skrev, blev til just med det mål for øje
på én gang publikum at gavne og fornøje.

1. herre: Javel! „Ej blot til lyst!“

2. herre: Så kan det også siges.

Thi kun ved spøgen med belæring at forlige
man når...

1. herre: ... den middevej, I ynded selv at vandre,
og derfor stedse flittigt foreholder andre.

2. herre: (med vægt):

Hvad ved I vel derom? Kanhænde stundom jeg
har vandret ad en stejl og stenet klippevej!
Kanhænde for jeg vild imellem dybe kløfter!
Kanhænde netop derfor nu jeg hånden løfter
og varer jer imod at gå i mine spor...
(Fortsætter i en lettere tone):

Dog — nok om denne sag! I livet jeg erfor,
man kommer altid længst med mådehold og lempe,
når man på prent sit folks skavanker vil bekæmpe.
Og én ting ved jeg da har ganske sig forandret:
Det hele folk er nu i lærdom vel bevandret,
og landets styreform er såre demokratisk...

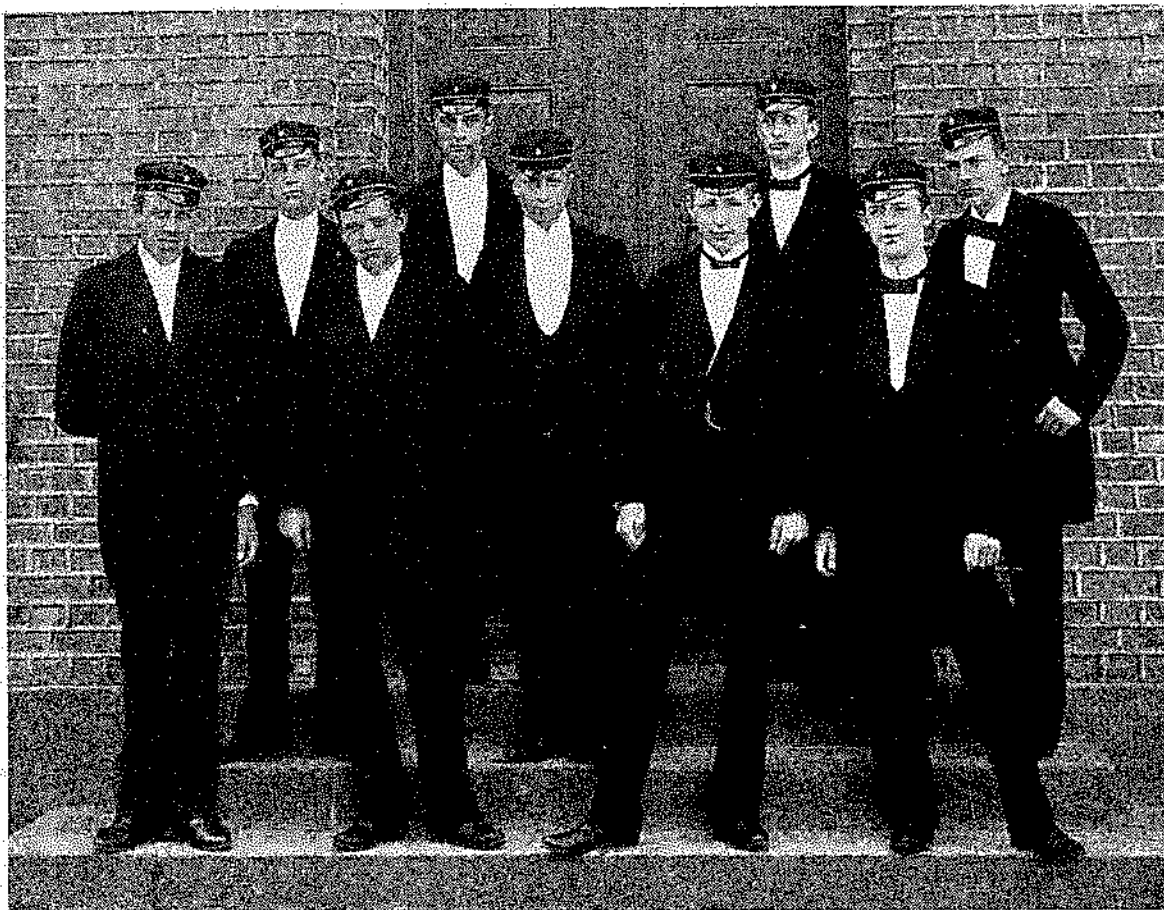
1. herre: Desværre, også dét er meget problematisk.

2. herre: I har i alt fald lært, at skidt, der kom til ære,
de ved som regel ej, hvorledes de vil være.
I agter lærdom kun, når den med klogskab parres,
og ej af fine fraser nogen mere narres.
I en så demokratisk, liberal nation
er der ej plads for en „honette ambition“.
1. herre: Ih jo, rangsygen trives nu som ingensinde!
Der findes ej den mand — ja, næppe nok den kvinde,
som ikke drømmer om at gøre karriere
og lade sig med kors og stjerner dekorere.
2. herre: Hvad? Fruentimmer! Nej. Det mer er, end jeg fatter.
1. herre: Så hør eksemplet her: en sjællandsk bondes datter
lod som justitsminister nys sig selv...
2. herre: Nej, hør ...
1. herre: ... udnævne til ...
2. herre: ... justitsråd?
1. herre: Nej, til kommandør.
2. herre: (er ganske lammet, ryster på hovedet, siger):
Har man mig glemt?
1. herre: Vist ej! I sidder jo i stolen
foran jer skueplads og misser imod solen.
2. herre: Men holder man mig ej der indenfor i ære?
1. herre: Jo, på jer fødselsdag. Da skal der altid være
en mindeforestilling.
2. herre: Den var overflødig,
om det, jeg den gang skrev, ej mer man havde nødig.
1. herre: Ja, var det kun så vel. Nys fejred man jer død
med „Maskerade“, og til gravøl folk man bød
på Frue plads...
2. herre: Så har nok konsistorium
glemt, jeg fik tg? til metafysikum!
1. herre: Nej, man har gravet frem de gamle karakterer,
thi sligt vor tids pedanter navnlig intresserer.
Hver regning, hver attest, som I har underskrevet,
bli'r endevendt. Hvad helt privat I har bedrevet,
det bliver flittigt forsket. Man vil finde ud
af, hvorfor I var ungarl — ikke tog en brud,
hvoraf I levet har og — helst — hvoraf I døde.
Bogorme har i jer ret fundet liflig føde.
Med samme iver, som Erasmus disputered',
har man jer psykoanalytisk obduceret.
2. herre: (ryster atter på hovedet. Efter en pause):
Ak, efter hvad I her, min herre, har fortalt,
er der nok stadig brug for peber og for salt.
1. herre: Det er der, hr. baron! — Og derfor nu vi vil
vort selskab divertere med et Holberg-spil.

Årets jubilarer

Ved redaktør, cand. mag. Povl Engelstoft

60 års jubilarer

A. Agersted, V. Nielsen, J. Galschiøt, O. C. Schlichtkrull, V. Reinsholm, A. Nielsen,
A. E. B. Hammer, L. Dyssel og O. Heiberg

Studenterne fra 1894

Agersted, A. P., fhv. provst, Dr. Priemesvej 10, Kbh. V.

Dyssel, L. W., læge, Fredensvej 8, Charl.

Galschiøt, J. A. V., fhv. politimester, Birkhøjvej 6, Lyngby.

Hammer, A. E. B., stud. med., død 9. sept. 1902 i Kbh.

Heiberg, O., nu Stanley, England, adresse ønskes ikke oplyst.

Nielsen, A. P. E., sagfører, Aalborg, død 12. sept. 1909.

Nielsen, A. V. J., fhv. lektor, Bykildevej 2, Valby.

Reinsholm, V., overlæge, dr. med., Svendborg.

Schlichtkrull, O. C., fhv. amtsforvalter, Rebekkevej 57, Hellerup.

Wolf-Jürgensen, L., amtsforvalter, død 2. okt. 1947 på Frb.

Realisterne fra 1894

Andersen, H. C., direktør, Roskilde, død 7. marts 1944.
Bencke, C. J., rentier, 2015 Bridgeway, Sausalito, California.
Bencke, E., regnskabschef, Phistersvej 24, Hellerup.
Berggreen, J., direktør, Vestervoldgade 8, Kbhvn. V.
Bertelsen, A. C., grosserer, Alhambravej 8, Kbh. V.
Hansen, J. F. A., udvandret til Amerika.
Kornerup, A. E., sagfører i Roskilde, død 28. okt. 1934.
Schrøder, C. J. P., trafikassistent, død 1. maj 1942 i Holte.
Steckhahn, C. F., død 18. sept. 1954 i Chicago.
thor Straten, F., dyrlæge, Fakse, død 3. dec. 1949.
Tutein, O., død sept. 1925 i Rusland.

Dimittender af 4. studerende klasse 1894

Dorph, H. A. J., driftsbestyrer, Helsingør, død 23. sept. 1947.
Hellesen, K. F., apoteker, Holstebro, død 4. april 1949.
Holberg-Petersen, Vilh., kontorchef, Vibesgade 12, Oslo.
Hovmand, A. F., grosserer i Kbh., død 9. april 1942.
Müller, A. E., apoteker, død 28. febr. 1950 i Kbh.
Petersen, H. L., nu Varder, civilingeniør, Fortunvej 80, Charl.

50 års jubilarer

Studerterne fra 1904

Bigler, L. P. B., ingeniør, død 15. maj 1934 i Phillipsburg, U.S.A.
Borries, G. V. T., overlæge, dr. med, Gjøltingsvej 14, Hell.
Hellesen, W. O., dommerfuldmægtig, død 30. sept. 1947 i Roskilde.
Kruse, Ellen M., gift Thykier, læge, Gladsakse Møllevej 195 pr. Søborg.
Olsen, C. P., overretssagfører i Køge, død 15. maj 1953 i Rom.
Petersen, Aage, nu Park, overretssagfører, St. Kongensgade 49, Kbh. K.
Poulsen, Harald, overbibliotekar i Roskilde, død 5. juli 1945.
Fog-Petersen, Frode, sognepræst, Aarhus.
Fog-Petersen, Svend, fhv. politimester, Nibe.
Raun-Byberg, W. T. V., læge i Viborg, død 3. nov. 1918.
Spur, Henrik Olaf, kontorchef, cand. polit., død 17. juli 1934 i Kbh.
Spur, Thomas Ejnar, højskolelærer, cand. mag., død 20. okt. 1948 i Skodsborg.
Svarre, Erik, redaktør, cand. jur., død 16. maj 1943 i Køge.

Realisterne fra 1904

Bencke, Elisabeth, tællerske i Nationalbanken, Classensgade 66, Kbh. Ø.
Bruun, J. J., murermester i Kbh., død 16. marts 1939.
Frandsen, Dagmar, gift Mørch, død 15. marts 1943 i Charl.
Lund, Herman, apoteker i Hedensted, død 28. nov. 1946 i Vejle.
Nielsen, O. L., rentier, Vinrankevej 2, Hellerup.
Olsen, A. R., sagfører i Slagelse, død 10. juli 1930 i Sorø.
Olsen, H. Traugott, fabrikant, Hersegade 5, Roskilde.
Pedersen, N. P., landmand, død 25. jan. 1949 i Kbh.
Petersen, Kaj, nu Park, proprietær, Lumbygaard, Aarslev.
Schmidt, Ejnar, apoteker, Hammershøj.
Smedegaard, E. J., civilingeniør, Reventlowsgade 26, Kbh. V.
Svendsen, Vilh., nu Hauer-Svendsen, cand. pharm., Rødby apotek, d. 13. aug. 1952.

Dimittender af 4. studerende klasse 1904

Schallemose, S. K., kontorchef, Valby Langgade 278, Valby.

40 års jubilarer.

Studerterne fra 1914, nyspr.

Balle, Gerda, grosserer, Mynstersvej 1, Kbh. V.

Bloch, Verner, læge, Saltværksvej 61 B, Kastrup.

Brockner, Richard, landsretssagfører, Skive.

Buch, Oluf, plejehjemmet i Stege under sindssygehospitalet, Vordingborg.

Jørgensen, Einar, rejsebureaudirektør, Jernbanegade 7, Kbh. K.

Kjær, Edith, ekspeditionssekretær, Amagerfælledvej 32, Kbh. S.

Petersen, Aage, landsretssagfører, Gråbrødretorv 14, Kbh. K.

Rasmussen, Peter Lauritz, stiftskasserer, Svenstrupvej 4, Brønshøj.

Raun-Byberg, Ebba, g. m. forlagsboghandler Thorning, Kirsten Pilsvej 1, Charl.

Studerterne fra 1914, matem.

Ammertorp, Kjeld, fabrikdirektør, The Cedars, High Street, Canford Hounslow,
Middlesex, England.

Andersen, Martha, enke efter dyrlæge Larsen, Skovbovængets allé 8, Roskilde.

Andersen, Max Søgaard, læge, Troense.

Davidson, D. B., stud. theol., død 22. marts 1918 i Haslev.

Lund, Frans, nu Ehrenreich, afdelingschef, Kronprinsensvej 29 A, Kbh. F.

Møller, Knud Ove, professor, dr. med., Juliane Mariesvej 20, Kbh. Ø.

Norup, Poul Mogens, oberst, død 25. marts 1952 i Kbh.

Petersen, Georg Hald, tobakshandler, Vendersgade 3, Kbh. K.

Realisterne fra 1914

Andersen, Jenny, prokurist, Hallandsgade 16, Kbh. S.

Bloch, Ernst, assistent, Lindegårdsvej 10 A, Charl.

Freitag, P. H., gårdejer, Langemark, Frøslev pr. St. Heddinge.

Götzsche, Ida, plejemoder, Dronning Louises børnehospital, Kbh. Ø.

Hansen, Frederik, bankrevisor, Jernbanegade 29, Roskilde.

Jeppesen, Louis, bagermester, død 8. marts 1946 i Kbh.

Nielsen, Knud Nordholm, landmand, død 9. juli 1925 i Klampenborg.

Ostermann, Mogens, motel- og plantageejer, Little Denmark, Maitland, Canada.

Pedersen, Poul Enggaard, nu Enggaard, bankfuldmægtig, Roskilde Landbobank,
Roskilde.

Petersen, Poul, bankfuldmægtig, Duevej 42, Kbh. F.

Scheel, Frederik, greve, Ryegaard pr. Roskilde.

Østergaard, Chr. Bank, repræsentant, Biens allé 18.

25 års jubilarer

Studerterne fra 1929, nyspr.

Bjarnholt, Britta, g. m. distributionschef Poul Christensen, Berlingske Tidende,
Kbh. K.

Borch, Niels, arkitekt, Vodroffsvej 58, havehuset, Kbh. V.

Bruhn, Ada, g. m. overbibliotekar Hoffmeyer, museumsinspektør, dr. phil., Henning
Bojesensvej 5, Gentofte.

Guildal, Kaj Torben, overassistent ved socialkontoret Jagtvej 183, Kbh. N.

Hjort, Else, g. m. agronom Svend Krarup, Casilla 109, La Calera, Chile.

Knælende i forgrunden: Inge Seyer-Hansen. Fra venstre i første række: Emil Nordestgaard, Merete Muus, Gjertrud Lomholt, Holger Nordestgaard, Else Hjort, Asger Varming, Gabriele Treplin, Britta Bjarnholt, Johannes Humlum, Ada Bruhn. Anden række: Kristian Sørensen, Max Lou, Niels Borch, Henrik Hjort, Børge Christiansen, Eugène Ibsen, Fritz Wern, Henry Oslev.

Billedet er taget ved translokationen i skolegården d. 24. juni i år, hvor en del af 25-års jubilarene var til stede. Senere på dagen mødtes de med flere andre af holdet til en privat middag for at fejre jubilæet. Den 24. juni for 25 år siden var de oppe i fransk som sidste fag ved studentereksamen og fik altså netop på samme dato som dette års translokation deres studenterhuer.

Lau, Max, medhjælper, Bymarken 69, Roskilde.
Lomholt, Gjertrud, sundhedsplejerske, Julius Valentinersvej 24, Kbh. F.
Muus, Merete, g. m. skovejer Fog, Gudbjerg skov pr. Gudbjerg.
Seyer-Hansen, Inge, g. m. afdelingsleder Løfting, Bybæk pr. Vejle.
Treplin, Gabriele, læge, g. m. læge Moesmann, Haderslevgade 27, Kbhh. V.
Varming, Asger, præst, Møllehusvej 83, Roskilde.

Studenterne fra 1929, matem.

Christensen, Poul B., distributionschef, Berlingske Tidende, Kbh. K.
Christiansen, Børge, disponent, død 21. maj 1949 i Kbh.
Hjorth, Henrik, kontorchef i boligministeriet, død i sept. 1954.
Humlum, Johs., professor, Aarhus universitet.
Ibsen, Eugène, kontorchef i statens jordlovsudvalg, Tønder.
Nordestgaard, Emil, sagfører, cand. jur., Banegaardsvej 15, Glostrup.
Nordestgaard, Holger, stud. jur., død 6. april 1931 i Taastrup.
Oslev, Henry, bor i Columbia, Sydamerika.
Sørensen, Kristian, ingeniør, Jomsborgvej 21, Hellerup.
Wern, Fritz, civilingeniør, Kastelsvej 9, Kbh. Ø.

Realisterne fra 1929

Brinch, Agnethe, gift Holnæs, Frederiksdalsvej 83, Virum.
Christensen, Einer Ramskov, nu Ramskover, købmand, Ordrupvej 123, Ordrup.
Clausen, Ellen Thidex, g. m. fyrmester Høyer, Sprogø pr. Korsør.
Gade, Arne Johs., lærer, Poppelallé 3 pr. Hareskov.
Hansen, Gudrun, g. m. tømremester Bendtsen, Dybendalsvej 31, Vanløse.
Holst, Harry, lærer, Weysegangen 4, Roskilde.
Jacobsen, Palle, arkitekt, Dronning Margrethesvej 32, Roskilde.
Jensen, Stig Anker, overassistent, Frydenlundsvej 49, Skodsborg.
Kierkegaard, Aage, prokurist, Vintervej 18, Charl.
Nielsen, Knud, isenkræmmer, Algade 15, Roskilde.
Nielsen, Vagn O., arkitekt, Tingskrivervej 21, Kbh. NV.
Quist-Sørensen, P., grosserer, Herluf Trollesgade 22, Kbh. K.
Rasmussen, Gerda, g. m. købmand Poul Simonsen, Nørregade 49, Hundested.
Stephansen, Vibeke, g. m. lærer Strandgaard Petersen, Viby Sj.
Thorsen, Inga, g. m. lektor Norrild, Gartnersvinget 16, Lyngby.
Toppenberg, Eva, skønhedsekspert, gift Rasmussen, Gaaseholmvej 78, Herlev.
Vermehren, Frede, g. m. forstander Grønholt, Høegsmindepark 4, Hellerup.

Årets dimittenter

STUDENTEREKSAMEN

Nysproglig retning:

Inger Anthon-Larsen (handelsgartner, Ishøj). *Ellen Brandt* (mejerist, Glostrup). *Bodil Marie Bundgaard* (konsulent, København). *Anna Therese Hancke* (afd. læge, Taastrup), *Johannes Holst* (provst, Kornerup). *Ingrid Hansine Jensen* (gdr., Gyrstinge). *Anna Kirstine Johansen* (gdr., Ammerup pr. Haarlev). *K. Helen Jørgensen* (vognmand, Hvidovre). *Dorte Marie Kristensen* (konsulent, Ringsted). *Frans Løvschall* (repræsentant, Roskilde). *Bente E. Køppen Mieritz* (købmand, Roskilde). *Anne Lise Nielsen* (konsulent, Himmelev). *Inge Nielsen* (maskinmester, Hvidovre). *Hanne Stigaard* (afd. grosserer, Roskilde). *Lilian Bolvinkel* (fabrikant, København). *Lis Dam* (afd. landbrugskandidat, Roskilde). *Hanne M. Damgaard* (tandlæge, Roskilde). *Ellen M. Jespersen* (redaktør, Roskilde). *Flemming D. Lundgren* (grosserer, Taastrup). *Mogens Aage Nielsen* (glarmester, Taastrup). *Karen Nørregaard* (gdr., Kraghave). *Birgit Lund Pedersen* (gartner, Taastrup), *Gunder K. N. Pedersen* (fabrikant, Taastrup). *Anne Vibeke Kragh Petersen* (repræsentant, Taastrup). *Sanne Thyssen* (gdr., Frederikssund).

Sproglige studenter 1954.

Matematiske studenter 1954.

Matm.-naturv. retning:

Ib Lindeskov Agertoft (kontorassistent, Roskilde). *Vilh. Bruun de Neergaard* (godsejer, Skjoldenæsholm). *Niels Jørgen Buhl* (forretningsbestyrer, Roskilde). *Alf Krog Christensen* (dyrlæge, Faarevejle). *Jens Jerner Christensen* (lærer, Roskilde). *Ove Dalager Ditlevsen* (maskinmontør, Glostrup). *Ingrid Ejning* (kedelpasser, Roskilde). *Ebbe Eriksen* (driftsbestyrer, Roskilde). *Lise Foss* (aktuar, Taastrup). *Jørn Voldby Jensen* (lærer, Roskilde). *Poul Søndergaard Jensen* (forsikringsinspektør, Hillerød). *Kurt Bøgh Karlsen* (assurandør, Glostrup). *Henning Kjeldgaard Olesen* (overlærer, Glostrup). *Palle Bjørn Pagsberg* (inspektrice, Roskilde). *Ingrid Karen Pedersen* (maskinmester, Køge). *Carl Georg Rasmussen* (skovfoged, Nordrup). *Niels Chr. Reisby* (bankfuldm., Roskilde). *Helge Roslind* (bogholder, Glostrup). *Inger Sophie Schmidt* (fabrikkmester, Køge). *Anne Marie Thorsen* (afd. overlærer, Taastrup). *Grethe Tvergaard* (pelsdyravler, Glim).—*Arne E. Andersen* (gdr., Valore). *Gunver Bødker* (smedemester, Marbjerg). *Orla H. Christiansen* (forpagter, Kr. Hyllinge). *Ellinor Lee Fog* (afd. driftsleder, Hedehusene). *Nina Hagemund-Hansen* (forlagskonsulent, Roskilde). *Kirsten M. Hansen* (parcl., Skibby). *Kirsten Lyhr Jensen* (landinspektør, Roskilde). *Jørgen F. Kudal* (førstelærer, Karlslunde). *Henning L. Larsen* (forstkandidat, Brørdrup). *Peter Neergaard* (gdr., Jyllinge). *Hanne Fisker Pedersen* (arkitekt, Holbæk). *Mogens H. Pedersen* (mejeri-ejer, Roskilde).

REALEKSAMEN

Ulla Berg (landsretssagfører, Glostrup). *Kjeld Christensen* (centralbestyrer, Valore). *Peter Evald Damgaard* (tandlæge, Roskilde). *Volmer Ejrnäs* (civilingeniør, Veddelev). *Anne Irgens* (landsretssagfører, Roskilde). *Mette Øhlenschläger Johansen* (boghandler, Taastrup). *Carl V. M. Jørgensen* (dyrlæge, Højelse). *Lone Kann* (overingeniør, Køge). *Aase Kierkegaard* (afd. proprietær, Roskilde). *Per Flemming Lund* (slagteriarbejder, Roskilde). *Bodil A. Mogensen* (tømrmester, Roskilde). *Heidi J. Mortensen* (gdr., Ll. Skensved). *Hanne Nielsen* (købmand, Ros-

kilde). *Peter Svarre Nielsen* (landsretssagfører, Roskilde). *Tage Skaaning Nielsen* (tømremester, Herringløse). *Poul H. Sørensen* (dyrlæge, Roskilde) (*Ebbe Døssing* (pedel, Roskilde)). *Ulla Hansen* (gdr., Assendrup). *Lis Henker* (sparekassedirektør, Roskilde). *Nils Ingberg* (uddeler, Ørsted). *Orla E. Jensen* (møller, Haudrup). *Sonja E. Jensen* (møller, Haudrup). *Anne Mette Johannsen* (lektor, Roskilde). *Bodil Jordt Jørgensen* (præst, dr. teol., Roskilde). *Anne Jette Klenum* (civilingeniør, Jyllinge). *Karen Margr. Magius* (landinspektør, Roskilde). *Bent Eilif Nielsen* (gdr., Uglestrup). *Peter Norholt* (afdelingschef, Hedehusene). *Anna Lilian Daniel Olsen* (mekaniker, Roskilde). *Leif Olsen* (parcl., Reerslev). *Kurt E. Pedersen* (førstelærer, St. Salby). *Birgitte Porsdal* (fuldmægtig, Roskilde). *Hans Poulsen* (blikkenslagermester, Roskilde). *Nanna Saabye* (læge, Kr. Saaby). *Jens Peter Galsgaard Sørensen* (gdr., Nr. Hyllinge).

Redaktørskifte

Det mest letsindige, man kan gøre her i verden, er at lade sig vælge ind i en bestyrelse. Hvis man har bare en lille smule ansvarsfølelse, er det utroligt, hvad man derved påtager sig. Lad være med at blive smigret, når De bliver foreslået til sådan noget. Tag ikke imod valget med en klædelig beskedenhed, der alligevel afslører, at De er henrykt. Man lader sig vælge og tror, at man bare skal sidde til bestyrelsesmøderne og følge trop og engang imellem oplade sin røst for at give sit besyv med i det fælles arbejde og ellers bare have det hyggeligt.

Tro det ikke! Det kan føre til hvad somhelst.

Da jeg blev valgt ind i Roskildenser-Samfundets bestyrelse, var jeg meget bæret — hvilket jeg forresten er den dag i dag — men jeg troede, at jeg bare skulle fortsætte der, hvor jeg allerede havde medvirket i det små, nemlig i forlystelsesafdelingen, og det mente jeg nok, jeg kunne påtage mig.

Og nu er jeg pludselig blevet redaktør af *Roars Kilde*.

Jeg blev knapt nok spurgt. Bare foreslået; og dermed var sagen afgjort. Mine protester druknede i: Næste punkt på dagsordenen! og jeg forlod mødet med det ansvarsfulde hverv lagt på mine skuldre. Først da jeg kom hjem, gik

det helt op for mig, hvad det var, jeg havde påtaget mig, men når man lader sig vælge ind i en bestyrelse, forpligter man sig samtidig til at tage imod de arbejder, der bliver pålagt een. Altså var der ikke andet at gøre end at gå til sagen, men det er ikke let at blive redaktør af et blad efter en række af storartede og dygtige redaktører, hvoraf den sidste oven i købet var „rigtig redaktør“ ved et af Københavns førende dagblade.

Som musikpædagog er jeg vant til at spille på tangenterne, men det er jo ikke hverken Mozart eller Beethoven, man spiller på en skrivemaskine. Og det er allerede flere år siden, jeg var 25-års jubilær, og altså mange år siden der skulle skrives dansk stil.

Nu håber jeg, at bladet alligevel kan udkomme i sin sædvanlige form, og så må jeg trøste mig med to ting, nemlig at der sidder tre af de tidligere redaktører i redaktionsudvalget, samt at jeg nok bliver afsat, hvis jeg ikke magter arbejdet. Imidlertid siges det, at man vokser med opgaven. Jeg håber, det også vil komme til at passe i dette tilfælde, og at bladet stadig vil blive modtaget med velvilje.

Jeg fortryder alligevel ikke, at jeg lod mig vælge ind i bestyrelsen.

Karen Andersen-Rosendal.

Fra generalforsamlingen

Lørdag d. 9. november afholdtes generalforsamling i skolens festsal.

Rektor *Fogh* blev traditionen tro valgt til dirigent og gav straks ordet til formanden, direktør *H. Sprechler*.

Formanden indledte sin beretning med at mindes de medlemmer, der var gået bort siden sidste generalforsamling, nemlig Overlæge *Sjöberg* (st. 1887), forlagsboghandler *Arnold Busk* (st. 1888), civilingeniør, baron *Otto Lerche* (st. 1890), civilingeniør *C. A. Andreassen* (st. 1891), forh. sognepræst *J. A. Jensen* (st. 1890), maskinmester *E. Winther* (st. 1898), og student *Arne Rasmussen* (st. 1953). Specielt mindedes overlæge *Sjöberg*, som i årenes løb har skænket foreningen betydelige beløb bl. a. til legater og har oprettet et værelse på *Domus Medica* i samfundets navn. Generalforsamlingen mindedes de afdøde ved at rejse sig.

Medlemstallet var på 1012 — en lille tilbagegang fra i fjor, hvor foreningen talte 1031 medlemmer.

Fonden til udgivelse af skolens historie udgjorde 4700 kr., en sum, der er alt for lille, da der skal bruges ca. 25—30.000 kr. til dette formål. Formanden henstillede til alle medlemmer og særligt til jubilarene at støtte udgivelsen af dette værk. Henstillingen havde til følge, at en af 60-års jubilarene samme dag gav 1000 kr. til dette formål.

Derefter takkede formanden de medlemmer, der havde været med til at tilrettelægge årets fester og på anden måde havde lagt et arbejde i udførelsen. En særlig tak blev rettet til *Lise Nørgaard*, hvis vellykkede spex „*Hamlet*“ først blev opført ved københavnsfesten og senere ved en offentlig forestilling i Roskilde til fordel for skolens lejrskole. Der indkom så mange penge, at samfundet igen i år kunne give 500 kr. til lejrskolen.

Formanden omtalte derefter de forhandlinger, der har været ført med tidligere rektor *V. S. Lauritsen* angående udgivelsen af bogen om „*Mindegangene på Roskilde Katedralskole*“. De havde givet det resultat, at rektor *Lauritsen* selv havde ladet bogen trykke. Den forelå ved generalforsamlingen, hvor de tilstedeværende kunne købe den for kr. 3,50. Den kan nu fås ved henvendelse enten på skolen eller hos forfatteren.

Bestyrelsen beklagede meget, at *Lise Nørgaard* ikke mere så sig i stand til at redigere *Roars Kilde*. Formanden takkede for 5 dygtigt redigerede årsskrifter og meddelte, at den fremtidige redaktør bliver *Karen Andersen-Rosendal*. Der blev rettet en tak til Roskilde Sparekasse for forretningsførelsen af studiefondens midler og lån samt udsendelsen af bladet og andre tryksager. En særlig tak blev rettet til redaktør *Engelstoft*, der hvert år gør et stort arbejde med at finde frem til årets jubilare af alle årgange.

Derefter blev der forelagt generalforsamlingen et forslag fra bestyrelsen angående en ændring i uddelingen af lån fra samfundets studie- og lånefond. Forslaget, som anbefalede varmt af formanden, gik ud på, at der for fremtiden også skal kunne ydes lån til studerende i det første studieår. Ansøgeren skal vedlægge en anbefaling fra skolen og fra fakultetet, og lånet skal tilbagebetales over en årrække af 13 år.

Rektor *Fogh* anbefalede forslaget og fremhævede, at det ofte er i det første år, at de studerende trænger mest til penge. Rektor mente, at det var nok med en anbefaling fra skolen, da en anbefaling fra et fakultet som oftest kun gælder som en sludder for en sladder. Ingeniør *Smidt* anbefalede ligeledes bestyrelsens forslag, men mente, at tilbagebetalingen burde udstrækkes til 15

år. Det blev imidlertid forkastet, og bestyrelsens forslag om 13 år vedtaget.

Generalforsamlingen vedtog derefter, at der for fremtiden kan ydes lån på 2000 kr. til indtil 3 ansøgere om året i det første studieår. De skal møde med en anbefaling fra skolen, og der er stillet et beløb på 18.000 kr. til rådighed for disse nye lån.

Kassereren, lektor *A. Werner*, forelagde regnskabet, der balancerer med 14.928 kr.

Næstformanden, fabrikant *Knud Michelsen*, aflagde beretning om lånefonden. Der er i årenes løb ydet ialt 87 lån, og alle lånene tilbagebetales i rette tid, så foreningen ikke har haft een øres tab på sin lånevirksomhed. Der var i årets løb givet 3 lån, et til en stud. med., et til en stud. theol. og et til en stud. vetr. Alle tre lån var på 2000 kr.

Til sidst var der valg til bestyrelsen. Fabrikant *Knud Michelsen*, kirkegårdsinspektør *Rønø*, grosserer *Aage W. Petersen*, redaktør *Lise Nørgaard* og tandlæge *Holger Nielsen* blev alle genvalgt. Bankfuldmægtig *Poul Mortensen* blev genvalgt til revisor.

Stiftelsesfesten

Aftenens rustaler var 25-års jubilaren professor, dr. techn. *Niels Finn Bisgaard*.

Stiftelsesfestens middag på hotel „Prinsen“ havde samlet mange deltagere, både 25, 40, 50 og 60-års jubilarer, dimittender og mange andre medlemmer af samfundet.

Der blev holdt en lang række taler, og aftenens rustaler var professor *Bisgaard*.

— — Det er med nogen betænkelighed, at jeg har påtaget mig dette hverv, sagde han, thi hvad kan en ældre docent udi den åndløse tekniske disciplin vel have at sige til de unge i Dag. Dog må jeg indrømme, omend nødtvungent, at 25 år alligevel er et så tilpas tidsrum, at den verden, der møder studenten og realisten i dag, på mange punkter er

anderledes end den mere sorgløse verden, vi dengang gik ud til.

Skolen skal være kundskabsgivende og karakterdannende, men der synes i vore dage at være mindre tid til det karakterdannende. I min tid kunne vi tillade os at se bort fra decimalerne i eksamensgennemsnittet. Personlig tror jeg ikke, at jeg var kommet ind på polyteknisk læreanstalt med de kvotienter, der kræves nu. De unge kommer nu til læreanstalten blege og forlæste — ofte med en forbavsende viden. Det er paradoksalt, at i et samfund, hvor 8-timers arbejdsdagen er knæsat, kræver man ca. 10 timers hårdt dagligt arbejde af unge.

Hvilke muligheder og hvilke farer byder ikke vor tekniske tidsalder? Der er brug for selvstændigt tænkende unge mennesker med gode karakteregenskaber. Fra skolen kender I russer til de kedsommelige pligter, og dem kan I heller ikke undgå nu; men nu har I selv valgt dem. I skal imidlertid ikke vige tilbage fra at vælge om, hvis arbejdet ikke bringer jer glæde.

Til slut vil Jeronimus løfte sin finger: Tag tiden i agt, thi den er en ubønhørlig herre. I går ud til frihed, men det er en frihed under ansvar, og ansvar først og fremmest overfor jer selv.

Professor *Bisgaard* sluttede med at udbringe et leve for dimittenderne.

Derefter talte rektor *Fogh* og sagde bl. a.: Vi på skolen lever i nu'et, måske lidt i fremtiden, men ikke i fortiden. De unge studenter og realister, der er gået ud i år, har vi næsten glemt, for det er ganske naturligt, at det er de elever, der går på skolen i øjeblikket, der interesserer os mest. Tak for den smukke måde, hvorpå *Roskildenser-Samfundet* tænker på skolen og dens elever.

Senere talte lektor, fru *Lund*. Talen er uddybet andetsteds i bladet.

Formanden oplæste derefter navnene på alle jubilarer og dimittender, der var kommet til stede, og der blev talt af en repræsentant fra hver årgang.

Overingeniør *P. V. Christensen* frem-

drog gamle minder og udbragte et leve for Roskildenser-Samfundet. Reservelæge Henry Olsen, Kbh., 25-års jubilær, sagde: Vi føler det, somom vi er blevet trukket op af vore æsker for at komme her for at feste, hylde og takke. Vi hilser skoleungdommen af 1953 og vore gamle lærere.

Derefter talte to 40-års jubilærer. Først assurandør Swane Lund, Kbh., der med glæde tænkte tilbage på Roskilde Katedralskole, og derefter læge, fru Karen Margrethe Schiøler. Hun sagde bl. a.: Den eneste tilknytning, jeg stadig har til Roskilde, er, at Biskop Absalon var bisp i Roskilde og sognepræst i Brønshøj, hvor jeg nu bor. Jeg håber, at mange af jer unge vil blive boende i Roskilde.

Endvidere talte landsretssagfører Svarre-Nielsen, Roskilde, og revisor Erik Knuthsen, Kbh. Sidstnævnte, der var 25-års jubilær, holdt en tale, som han engang havde holdt ved et skolebal. Han havde dengang lært den saa grundigt, at han endnu kunne den, og beviste det på stående fod.

Efter endnu en lang række af taler bød formanden omsider velbekomme, hvorefter resten af aftenen gik med dans til kl. 2.

S. U.

Disse mystiske bogstaver, som står nederst i venstre hjørne af indbydelserne til rusgildet, betyder „svar udbedes“. Egentlig skulle man synes, det er en overflødig oplysning, men det ser ud til, at adskillige af både dimittender og jubilærer ikke er klar herover, for i fjor svarede 26 af de indbudte overhovedet ikke på indbydelsen.

I min tid hed det sig, at man skulle svare hurtigst muligt på en indbydelse, men det er jo også

snart et halvt århundrede siden. Man behøver ikke at svare skriftligt, hvis det er for besværligt; det er nok at ringe op til Roskilde 1462 og meddele, om man kan komme eller ikke. Det er nemlig nødvendigt fire dage før rusgildet at vide, hvor mange, der kommer, da hotel „Prinsen“ må indrette sine dispositioner med hensyn til mad, ekstramandskab til betjening m. m. derefter.

Bestyrelsen håber nu, at den i år får svar fra alle indbudte gæster.

A. W e r n e r.

Kontingentet

andrager 10 kr. for medlemmer over 25 år, ellers 4 kr., og bedes indbetalt på Roskildenser-Samfundets postkonto ved hjælp af indlagte indbetalingskort i løbet af en måned.

Føler nogen trang til samtidig at sende et bidrag til understøttelsesfonden eller til fonden til udgivelsen af „Roskilde Katedralskoles Historie“, er et sådant meget velkomment. I det forløbne regnskabsår har vi haft den glæde at modtage fra forskellige medlemmer bidrag på 260 kr. til studie- og understøttelsesfonden og 1932,40 kr. til skolens historie, hvorfor jeg herved på bestyrelsens vegne bringer givne en hjertelig tak.

Alle dimittender og jubilærer modtager dette nummer af „Roars Kilde“. Vi håber på mange indmeldelser.

A. W E R N E R

»KILDEKALK«

Ægteskaber mellem kammeraterne i årets løb: *Birgit Andreassen*, st. 1952, og stud. polyt. *Knud Vagn Valbjörn*, st. 1951. *Anni Nees-Nielsen*, r. 1951, og stud. med. *Jørgen Værbak*, st. 1949. *Karen Stavnstrup*, r. 1949, og ingeniør *Jørgen Mygind*, r. 1947.

★

Adjunkt *Wm. Michelsen* er blevet dr. phil. på en afhandling om „Grundtvigs syn på historien“.

★

Roskildenser-Samfundets trofaste og livsvarige medlem, murermester *Ejnar Kornerup*, Roskilde, er død d. 8. sept. 1954.

Overlæge *G. V. Th. Borries*, st. 1904, modtog i juli måned en stor hædersbevisning for sit videnskabelige arbejde indenfor otologien ved tildeling af Vald. Kleins legat på 25.000 kr.

★

Roskildenser-Samfundets generalforsamling og stiftelsesfest holdes i år lørdag d. 6te november.

Der er generalforsamling på skolen kl. 14,30 og middag på „Prinsen“ kl. 18.

★

Ansøgninger om lån af Roskildenser-Samfundets understøttelsesfond stiles til bestyrelsen og indsendes til en af fondens to administratorer, direktør *H. W. Sprechler*, Ole Olsens allé 14, Hellerup, eller fabrikant *Knud Michelsen*, Vester-gade 23—25, København V.

★

Ved stiftelsesfesten bliver hvert år uddelt et legat til en elev, der har forladt skolen indenfor de sidste fem år. Det er Wald. Oxholms legat, og det tilfaldt i fjor stud. pharm. *Johan Larsen*, st. 1951.

Som bekendt har Roskildenser-Samfundet en fond, der til sin tid skal danne den økonomiske basis for udgivelsen af skolens historie. Medlemmer, som ønsker at fremme udgivelsen, kan indsende bidrag til fondet til kassereren, lektor *Werner*, Bondetinget 1, Roskilde.

★

Roskildenser-Samfundets gymnastikpræmier blev i år uddelt af lektor *Werner* til drengene og af *Karen Andersen-Rosendal* til pigerne. De tilfaldt: *Inger Schmidt*, 3 g m., *Hanne Damgaard*, 3 g ns., *Anne Marie Thorsen*, 3 g mn., *Bodil Jordt Jørgensen*, real b, og *Birgitte Porsdal*, real b., *Ingolf Brisson*, 2 g mn., *Poul Søndergaard Jensen*, 3 g mn., og *Per Aagesen*, 2 g ns.

★

Museumsinspektør *Ada Bruhn Hoffmeyer*, st. 1929, og altså 25-års jubilar i år, har fået doktorgraden for en afhandling om våben.

★

Overlæge *Sjøbergs* boglegat på 200 kr. er i år blevet tildelt *Morten Worm*.

★

„Københavns-festen“ i marts forlægges i år forsøgsvis til Roskilde og bliver lørdag d. 26. februar.

★

De unges opmærksomhed henledes på de nye lånebestemmelser, der nu også giver adgang til lån i det første studieår. Endnu har der kun været een ansøger.

★

En af 25-års jubilarene, der var til stede ved translokationen i sommer, kontorchef *Henrik Hjorth*, er afgået ved døden i september.

★

Studerterne fra 1918 mødtes på den gamle skole den 18. Oktober 1953 og sluttede sammenkomsten med en frokost på „Prinsen“.

Roskildenser-Samfundets regnskab

1. august 1953—31. juli 1954

A. Kasseregnskab.

Grundfonden:

Overført fra forrige år	kr. 1.000,00
Renter	” 45,92
	<u>kr. 1.045,92</u>
Renter overført til studie- og understøtt. fond	” 45,92
Beholdning pr. 31. juli 1954	<u>kr. 1.000,00</u>

Waldemar Oxholms legat:

Beholdning pr. 31. juli 1953	kr. 202,70
Renter af obligationer	” 105,00
Renter af sparekassebeholdning	” 2,87
	<u>kr. 310,57</u>
Uddelt ved rusfesten 1953	” 100,00
Beholdning pr. 31. juli 1954	<u>kr. 210,57</u>

Overlæge Sjøbergs boglegat:

Renter af legatets obligationer	kr. 200,00
Indvundne sparekasserenter	” 3,01
	<u>kr. 203,01</u>
Uddelt i 1953	” 200,00
Beholdning pr. 31. juli 1954.....	<u>kr. 3,01</u>

Fonden vedr. skolens historie:

Beholdning pr. 31. juli 1953	kr. 4.678,05
Renter	” 127,61
Bidrag i årets løb	” 1.932,40
Beholdning pr. 31. juli 1954	<u>kr. 6.738,06</u>

Studie- og understøttelsesfonden:

Beholdning pr. 31. juli 1953		kr. 60.210,34
Renter af grundfonden	kr. 45,92	
Renter af obligationer	” 690,00	
Renter af sparekassekonti	” 260,23	
Renter af udlån	” 625,70	
Gevinst ved udtrækning af obligation	” 335,00	
Gaver og bidrag fra kontingentbetalere	” 260,00	” 2.216,85
		kr. 62.427,19
Administrationsomkostninger	kr. 78,00	
Renter ved køb af obligationer	” 38,22	
Kurstab på obligationer	” 357,50	” 473,72
Beholdning pr. 31. juli 1954		<u>kr. 61.953,47</u>

Driftsfonden:

Overført fra forrige år		kr. 5.678,39
<i>Indtægter i regnskabsåret:</i>		
Medlemskontingenter	kr. 8.366,00	
Restancer	” 24,00	
Renter af postgiro og sparekasse	” 120,24	
Renter af Ahlefeldts legat	” 545,38	” 9.055,62
		<u>kr. 14.734,01</u>

Udgifter i regnskabsåret:

Generalforsamling og stiftelsesfest	kr. 3.164,01	
Festen i København	” 1.242,69	
Roars Kilde no. 35	” 3.591,40	
Administrationsomkostninger	” 906,63	
Flidspræmier til to dimittender	” 400,00	
Gymnastikpræmier	” 323,85	
Tilskud til lejrskole	” 500,00	
Bidrag til elevernes bordtennisklub	” 50,00	
Gaver, blomster m. m.	” 61,45	
Beholdning pr. 31. juli 1954	” 4.493,98	” 14.734,01

B. Formueregnskab.

Grundfonden:

Sparekassebeholdning		kr. 1.000,00
----------------------------	--	--------------

Waldemar Oxholms legat:

Sparekassebeholdning	kr. 210,57	
Kr. 3.000 Ny jyske kbst. krf. obl. 9. s.	” 2.265,00	” 2.475,57

Overlæge Sjøbergs boglegat:

Kr. 5.000 østift. krf. 16. s. 1. afd. 4 %	kr. 3.912,50	
Sparekassebeholdning	” 3,01	” 3.915,51

Fonden vedr. udgivelse af skolens historie:

Sparekassebeholdning ..... „ 6.738,06

Driftsfonden:

Beholdning i sparekasse, giro og kasse ..... „ 4.493,98

Studie- og understøttelsesfonden:

2.000 kr. 4 % statslån S 1987	kr.	1.580,00	
2.000 kr. 4½ % Østift krf. 13. s.	„	1.765,00	
7.000 kr. 4 % „ „ 16. s.	„	5.477,50	
1.000 kr. 4 % „ „ 13. s.	„	867,50	
5.000 kr. 4 % Ny jyske kbst. krf. 9. s.	„	4.125,00	
Sparekassebeholdning	„	9.641,51	
Udestående lån	„	38.496,96	„ 61.953,47
		Ialt	kr. 80.576,59

Samtlige værdipapirer er optaget til den ult. juli 1954 not. køberkurs.

Roskilde, den 11. september 1954.

A. WERNER
kasserer.

H. SPRECHLER,
formand.

KNUD MICHELSEN,
næstformand.

AAGE V. PETERSEN,
sekretær.

HOLGER RØRDAM HANS RØNØ KAREN ANDERSEN- HELGE ANDERSEN
ROSENDAL

N. C. NEBELONG

LISE NØRGAARD

HOLGER NIELSEN

Undertegnede har gennemgået grundfondens regnskab, overlæge Sjøbergs boglegatregnskab, Waldemar Oxholms legatregnskab, regnskab for fonden til fremstilling af et værk om skolens historie samt driftsfondens regnskab for året 1953/54 med tilhørende medlemskartotek og bilag og ikke fundet anledning til nogen bemærkning.

De anførte obligationer, indlånsmidler og kassebeholdning er til stede.

Fra Roskilde Sparekasse forelå attesteret regnskab og formueopgørelse for studie- og understøttelsesfonden.

Roskilde, den 22. september 1954.

P. MORTENSEN

S. HOLME

Indhold

Til Translokation mellem byger	1
Af Peter Daniel Smiths erindringer	9
Rektor Aage Willumsen død	16
Lærer — Elev	18
Oberstløjtnant Bang	21
Fester for de unge	23
Professorinden bliver cand. jur.	25
Københavnsfest i selskab med Holberg	27
Prologen før Holberg-forestillingen	28
Årets jubilarer	31
Årets dimittender	36
Redaktørskifte	38
Fra generalforsamlingen	39
Fra stiftelsesfesten	40
Kildekalk	42
Regnskab	43

Udgivet af Roskildenser-Samfundet.
Redaktør: Karen Andersen-Rosendal,
Vesterbrogade 71, København V.
Christian Stigaards Bogtrykkeri, Roskilde.

